

# חשנה השבוע

פרשת פינחס תשפ"ד  
[שנה י"ג - גליון מ"ד]

דברות קודש  
שיעור הלכה  
ניצוצי הדף  
כאח"כ מ"ן ארמו"ר תת"ק ע"ה"א

דברות קודש  
ליקוטי מגיד משנה  
מצוה יומית  
כאח"כ מ"ן ארמו"ר תת"ק ע"ה"א

הילולא דצדיקא  
א געדיאנק טון פרישה  
כאח"כ מ"ן ארמו"ר תת"ק ע"ה"א

מרא"מ בספרי משנ"ה  
מערכת המשנה  
כאח"כ מ"ן ארמו"ר תת"ק ע"ה"א

## לימוד מצוה יומית

ערב שבת: כ"ב תמוז

מצוה תפח. ושמחת בחגך

שבת קודש: כ"א תמוז

מצוה תפט. להראות כל זכר

### פרשיות מט"מ

יום ראשון: כ"ב תמוז

מצוה תצ. ולא יראו פני ריקם

יום שני: כ"ג תמוז

מצוה תנא. להעמיד שופטים ושוטרים

יום שלישי: כ"ד תמוז

מצוה תצב. לא תטע לך אשירה

יום רביעי: כ"ה תמוז

מצוה תנג. שלא להקים מצבה

יום חמישי: כ"ו תמוז

מצוה תצד. לא להקריב בעל מום

## תוכן הענינים

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה . ג

ליקוטי מגיד משנה ..... ה

מצוה יומית ..... ט

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א .... יב

מראי מקומות ללימוד דף היומי ..... כג

שיעורי הלכה ..... כד

ניצוצי הדרף ..... כח

מערכת המשנה ..... ל

הילולא דצדיקא ..... לא

מגיד משנה לנוער ..... לט

אונגוואר

יצא לאור ע"י

מכון משנה הלכות

1578 53<sup>rd</sup> St

Brooklyn, NY 11219

לשלוח תגובות והערות

בכל עניני הגליון בפאקס

718-851-2660

לקבל הקונטרס באי-מייל:

KHALUNGVAR@GMAIL.COM

**קול אונגוואר**  
דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א  
**718.255.9118**

## דברות קודש

### מאת נ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

### פרשת פינחס שנת תשל"א

אשר שרח" (כו:מו) שאשר גדלה והיא היתה בת לאשתו מאיש אחר והיתה בת יורשת, ולכן נמנה כאן שעליהם אמר "לאלה תחלק הארץ" (עיין תורת משה שם), וממילא ידע משה שיורשת, ולא מספקא לי' אלא לבכורה. ובה שפיר מובן ואם אין הנקבות חשובות זרע תתיבם אמנו ליבם, וממילא היבם יקום על שם אחיו ויקח חלק בכורה. ועיין תיב"ע אין לית אנן חשיבינן כביר ואימן כנטרא יבם תיבם אימן חולק אבינן וחולק אחא דאבינן ע"ש.

**ואלא** דאכתי תקשה לפ"מ שהקשה רשב"א (שבת פח.) מכאן מודעא רבה לאורייתא, א"כ כשחטאו למה נגלו מאר"י כיון דיש מודעא. ות"י הרשב"א ז"ל מדכתיב "ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורתיו ינצורו" (תהלים קה:מד-מה), הו"ל כמתנה על תנאי, וכיון שלא קיימו התנאי לשמור חוקיו ותורתיו נקח מהם המתנה שהיא אר"י ושפיר הגלו. כיון דלא ניתנה הם אלא על תנאי שישמרו התורה. וכל זה אם למ"ד דאר"י אינה מחזקת לנו מאבותינו, אבל לפמ"ש דאר"י מחזקת לנו מאבותינו, בדין הוא שיטלו אר"י בתור ירושה, והיורש את אביו אפי' ברא בישא לא אבד ירושתו וליכא תי' הרשב"א ז"ל. א"כ הדרא קושיא לדוכתא אמאי הגלו.

"ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר וגו'" (כז:א). ובגמ' (ב"ב ק"ט.) יודע ה"י משה שבנות צלפחד יורשות אלא שהי' לו ספק אי נוטלות חלק בכורה אי אר"י מחזקת לנו מאבותינו, והשיב לו הקב"ה "נתון תתן" (כז:ז) דמחזקת לנו. וי"ל כיון דאיפשיטא לי' דאר"י מחזקת מ"נתון תתן", א"כ היאך נחלקו בו החכמים.

ובתורת משה עה"ת הקשה, דאמאי הי' מספקא לי' אי מחזקת לפמ"ש רש"י (ע"ז נג:) דלכך אשירות לא היו יכולין לאסור דאר"י מחזקת ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, א"כ כבר נודע שמוחזקת. ותירץ דאף דכבר היתה מחזקת מ"מ י"ל דהו"ל אכתי מחוסר גוביינא והו"ל כמלוה וראוי הוא ואין הבכור נוטל כראוי. ובאמת גם הא קשה דבקרקעות ליכא מחוסר גוביינא, וי"ל.

**עוד** יש לדייק מ"ש "למה יגרע שם אבינו" (כז:ד) אנו במקום בן עומדות, ואם אין הנקבות חשובות זרע תתיבם אמנו ליבם (עיין יבמות הנ"ל ורש"י עה"ת). ויש לדייק, ואטו אחר יבום אזלו, והלוא ירושה הלכו לבקש. עוד יש לדייק מה שאמרו יודע ה"י משה שבנות צלפחד יורשות, מנ"ל אכתי פ' נחלות לא נאמרה.

ומה שנראה דבאמת בנות צלפחד רק בשביל חלק בכורה באו, דחלק פשוט ידעו שמגיע להם וכמ"ש הרמב"ן "ושם בת

וניתנה לנו על תנאי, ולכן שפיר אם לא ישמרו התורה יגלו משם. ולפי מה שקיי"ל שאר"י מוחזקת, א"כ אפי' לא ישמרו התורה שוב לא יגלו משם לעולם מדין יורש, א"כ שפיר יכול משה ליכנס לארץ. לכן כשנצטוו משה "נתון תתן להם אחוזת נחלה" נתברר דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, שהרי כאן ירשו מיוצאי מצרים, וא"כ שפיר יכול משה ליכנס לארץ. ולהוציא מכל זה בא הכתוב "ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים", שבכל אופן לא יכניס את ישראל לארץ.

**אלא** דאכתי מספקא לי' מדאמר הקב"ה "ואספת אל עמך כאשר מריתם פי במדבר שלא להקדשני" א"כ איכא טעם אחר על שלא נכנס משה לארץ, אבל אר"י כיון דמוחזקת מאבותינו ממילא בני" שוב לא יגלו מארצם מדין יורש. ולפי' אפשר שאפי' מנהיג שאינו הגון כ"כ נמי כל שהוא יורש את אביו יפקוד ויקבל ירושתו מדין יורש. וא"כ בניו של משה נמי אף שהיו בבני" גדולים מהם, מ"מ הם היורשים את אביהם.

**ולבן** "וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' וגו'" כלומר, כיון ששמע משה "תן נחלת צלפחד בן חפר לבנותיו", א"כ הירושה הוא נמשכת אפי' לאינו ראוי כ"כ, א"כ ירשו גם בניו הגדולה ויתמנו תחתיו. א"ל הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני כדאי הוא יהושע ליטול שכר שימושו שלא מש מתוך האהל, כלומר דאכתי ע"כ צריך דוקא להיות מנהיג ראוי כיהושע. ובאר"י נמי צריכין לנהוג בקדושה ובטהרה אף אם אר"י מוחזקת, מ"מ נתן להם ארצות בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו הללוקה, ואתי שפיר הכל בס"ד.

**ומה שנראה** בזה בס"ד, דלכאורה תקשה מאחר שאר"י מוחזקת לנו מאבותינו א"כ מ"ש יצחק ויעקב שירשו משאר בני אברהם ישמעאל ובני קטורה ועשו. וצ"ל משום דכתיב "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית יח:ט), ולכן בהבטחת אברהם אבינו רק בניו אלו ירשו אותו ולא שאר בניו אשר לא ישמרו דרך ה'. ולפי' אפי' למ"ד אר"י מוחזקת, אבל החזקה נמי היתה על תנאי אם ישמרו דרך ה', דאל"כ הדרא טענת שאר בני אברהם ויצחק על הירושה. וע"כ דדוקא בניו שומרי תורה לאלו מוחזקת היא.

**ושפיר** יש להבין מקרא דכתיב "ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חוקיו", אף למ"ד אר"י מוחזקת, ולא יהי' סתירה ממקרא מפורש למ"ד מוחזקת דגם למ"ד מוחזקת נמי אם לא ישמרו התורה ח"ו יגרשו מארצם, וא"ש.

**ובזה נראה** ליישב סמיכת הכתובים והפרשיות, "ויאמר ה' אל משה לאמר כן בנות צלפחד דוברות וגו' ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים וגו' וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' וגו'", ועיין רש"י עלה אל הר העברים, למה נסמכה לכאן, י"ל דהרי כתבו טעם שלא נכנס משה לאר"י מפני שגלוי וידוע לפניו ית"ש שעתידין בני" לחטוא, ואילו נכנס משה ובנה המקדש לא הי' חרב והי' ח"ו נגזר על שונאיהם של ישראל כלי, וכיון שלא נכנס משה שפך חמתו על עצים ואבנים, והדברים ידועים.

**ולפי** ההו"א צ"ל דהני כתובים אתא אליבא דמ"ד דאר"י אינו מוחזקת לאבותינו

# ליקוטי מגיד משנה

## פרשת פינחס

### בן אהרן שנכנסו נשמת נדב ואביהוא בפנחס

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו'" (כה:יא). איתא בזוהר (ריז.) 'בן אהרן' קאי על פנחס, דכיון שנתקבצו עליו שבטו של שמעון, יצאה נשמתו, והכניס לו השי"ת נשמת נדב ואביהוא, לכך נקרא 'בן אהרן הכהן'.

### פנחס לא נטמא

והקשה בפנים יפות (ד"ה פנחס) הרי חז"ל (גדה ע:) שאלו אם מתים לעתיד לבוא צריכין הזאה או לא, והיינו משום שנגעו בעצמן. לפ"ז מה שאמרו (סנהדרין פב:) שאחד מן הנסים שנעשו לפינחס הוא שלא מתו על הרומח כדי שלא יטמא פינחס. ולמה כיון שיצאה נשמתו וחיה ע"י נדב ואביהוא הרי נגע בעצמו ונטמא. ואפילו אם נאמר שנגיעת עצמו אינו מטמא, מ"מ הרי נטמא הרומח, וחזר וטימא אותו כשיצאה נשמתו, וחזר וטימא אותו, שקיי"ל (פסחים יד:) חלל חרב הרי הוא כחלל. ותירץ שלא היה בכלל מת, כי השי"ת יודע עתים ורגעים, ולא היה שום הפסק בין יציאת נשמתו לנשמת נדב ואביהוא.

### איך קיבלו התורה בטומאה

הנה בזה מתורץ שפיר אצל פינחס כיון שהקב"ה יודע לכוין הרגעים, ולא היה שום הפסק בין יציאת נשמתו לזמן בו נכנסו נשמת נדב ואביהוא אצלו, משום כך לא נטמא. אבל קשה בגמרא (שבת פח:) שמדבר על אופן קבלת התורה, שם איתא: אמר רבי יהושע בן לוי, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיה"ש ה:ו) "נפשי יצאה בדברו". ומאחר שבדיבור הראשון יצתה נשמתן, דיבור האיך קיבלו? הוריד הקב"ה טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם וכו' ע"ש. לפי זה נטמאו בני ישראל אחרי דיבור הראשון, אם כן האיך קבלו את התורה אח"כ בטומאה, ולא הזה עליהם, וגם לא טבלו.

### הקבורה גורמת הטומאה

ונראה כי השאלה בגמרא אם צריכין הזאה אחר תחיית המתים, הוא רק על מתים שנקברו. אבל מי שפרחה נשמתו לשעה וחזרה ואינו נקבר, לא נטמא ולא מטמא, כי הכל תלוי בקבורת המת.

### מת שנתעורר לחיים אחרי תפלה

ובזה אתי שפיר גם מה שהקשו האחרונים מאנשים שלפי שעה מתו, וע"י תפלה חזרו

לחיים<sup>כ</sup>, וכבר הארכתי בזה בס"ד במקום אחר (עיין משנ"ה ח"ט טי' ס"י שס"ח). לפ"ז גם מיושבת קושיית התוס' (גדה ע: ד"ה מתים לעתיד) שהקשו מדוע לא מסתפק הגמרא בבן השונמית אם היה צריך הזאה. אבל לפי הנ"ל שהזאה תלוי בקבורה, מובן שלא היה צריך הזאה.



<sup>כ</sup> על הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע מסופר שידע את הסוד להחיות מתים. פעם כאשר למד הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זי"ע לפני רבו הרבי ר' בונם, והגיעו לדברי המדרש העוסקים בענין תחיית המתים, התלהב מאד הרבי ר' בונם ואמר דרוש חוצב להבות אש על ענין תחיית המתים. אף הוסיף, כי בתיבות הללו של דברי המדרש טמון סוד תחיית המתים, והיודע סוד זה בכוחו להחיות מתים. החל הרבי מראדזימין להפציר ברבי ר' בונם שיגלה לו את הסוד, אלא שהרבי ר' בונם סירב, באמרו: כי סוד נורא זה אין מגלין אלא לצנועים. רבי, קרא הרה"ק מראדזימין, הרי אתם יכולים להעיד כי הנני צנוע, ולכן יכולים אתם לגלות לי הסוד. אמנם כן השיבו הרבי מפרשיסחא, אולם הנני ירא פן תשתמש בסוד זה ותחיה עמו מתים. שמע נא בני יקירי, כל רבותי ידעו את הסוד, והיה קל להם להשתמש בו כמו שיהודי אומר אשרי, אולם איש מהם לא השתמש בו, כי סוד ה' ליראיו. אם תבטיחני שלא תשתמש בסוד של תחיית המתים, אמסור לך אותו. הבטיח הרה"ק מראדזימין לשמור את הסוד ולא להשתמש בו, ואז מסר לו את הסוד הגדול והנורא.

שנים רבות נטר הרה"ק מראדזימין בלבו את סוד תחיית המתים. אמנם יום אחד נכנסו אל הקודש פנימה עם קוויטל נרגש ונסער, על אברך תלמיד חכם מובהק וירא שמים מהמקושרים אליו, אב לחמשה ילדים קטנים שהיה חולה מסוכן מאוד, והגיע עד שערי מוות, והוא כבר גוסס רחמנא ליצלן. נגע האסון המתרחש ובא עד עמקי לבו הרחום של הרבי, אולם הוא לא יכול היה לשית עצה לנפשו, כי החולה כבר היה גוסס, ובמצב שדרך הטבע אי אפשר להחיותו. לא נותר אלא להשתמש בסוד של תחיית המתים, שרבו מסר לו. זכר הרה"ק מראדזימין היטב את הבטחתו שלא ישתמש בסוד הנורא, אולם הרחמנות על המשפחה האומללה וחמשת הילדים הרכים, ואהבת ישראל אשר בערה בקרבו הביאו את הצדיק הנשגב לכלל החלטה, כי אין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש. על כן בוודאי לעת כזאת עליו להשתמש בשם של תחיית המתים, ולמנוע את החולה המסוכן מדרת שחת. יודע היה כי בהשתמשו בסוד הנורא אשר לא כדת, הוא מסכן עצמו בשני העולמות, אולם נכון לבו למסור את נפשו להציל יהודי. ואכן באורח פלאי התאושש החולה האנוש, ובתוך שעה קלה באו לבשר בשורה טובה שלחולה הוטב.

כעבור ימים אחדים נחלה הרה"ק מראדזימין מאד, והיה מוטל על ערש דוי. לאחר שהבריא לחלוטין ערך סעודת הודיה גדולה. בעת הסעודה סיפר על אשר אירע עמו בעולמות העליונים בעת שהיה מוטל על ערש דווי. בעולותו בפני בית דין של מעלה, ביקשו לדונן למיתה ר"ל על אשר הפר את הבטחתו, והשתמש בשם של תחיית המתים. כמו בכל משפט היה שם סניגור - מלאך של רחמים שהליץ יושר בעדו, וטען כי הרבי מראדזימין אינו אשם, אלא רבו הרבי ר' בונם מפרשיסחא אשר לימדו את הסוד הכמוס. מיד הביאו את הרבי ר' בונם ממקום מושבו בעלמא דקשוט לפני בית דין של מעלה, ושאלוהו, והיתכן מפני מה גילה סוד גדול זה. הרבי ר' בונם הצטדק ואמר, כי קיבל הבטחה ממנו שלא ישתמש בסוד זה.

אחרי דיון, יצא הפסק מאת בית דין של מעלה לחפש בכל ימי חייו של הרבי מראדזימין אם אירע אי פעם ששינה בדיבורו. חיפשו ולא מצאו לו פעם אחת שבה החל הצדיק את דברו. ואז יצא הפסק לסלוח לרבי מראדזימין הפעם על אשר השתמש בשם של תחיית המתים למרות הבטחתו, ולהעניק לו חיים. (הסבא הקדוש מראדזימין ח"א פ"ב)

## לעולם ידבק אדם בטובים

"לימין משפחת הימיני ליכין משפחת הימיני" (כו:יב). נראה לפי מה שאמרו (שבועות טז.) אין לך אדם שהוא מוכס שאין כל המשפחה מוכסין ופסולין להעיד, והטעם מפני שמחפין עליו. וכן להיפוך איתא בחז"ל (ב"ב קט): לעולם ידבק אדם בטובים, שהרי אהרן נשא את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון, ויצאו ממנו כהנים גדולים. וזה שמרמז הכתוב 'לימין משפחת הימיני', כי מה שזוכה אדם להיות איש ימיני, היינו בן עלייה, הוא מפני שהוא ממשפחת הימיני, משפחה בעלי תורה ודרך ארץ, אשר הולכים בדרך ישרה.

## צריך לעשות כלי לקבל תורה

אלא שלא תאמר תורה ירושה הוא לך, ואין צריך להכין עצמך וממילא יבוא - זה ודאי אינו, אלא לאחר שתהיה ממשפחה חשובה ומיוחסת בני תורה, שאז התורה מחזרת על אכסניה שלה. אבל אעפ"כ רק לפי הכנתו שמכין עצמו לקבל האורח שהוא היצר טוב והתורה, לפי זה תזכה בתורה<sup>2</sup>. וז"ש 'ליכין', מי שמכין עצמו ללמוד, 'משפחת הימיני', לפי מה שמכינים עצמן ללמוד תורה ולהתגבר על היצה"ר, בראתי תורה בראתי תורה תבלין כנגדו (קידושין ל:).

## מי שמכין עצמו לתורה מצליח גם אם בא ממשפחה פשוטה

או יאמר, 'ליכין', אפילו מי שלא זכה להיות ממשפחת הימיני, והוא בן ע"ה, אבל מצינו כי "ומעז יצא מתוק" (שופטים יד:ד), שאפילו מי שהוא אינו ממשפחה רמה, אבל אם מכין את עצמו לתורה מצליח, והגם שקשה לו יותר מהשני. וז"ש 'ליכין', שהוא מכין עצמו ללמוד תורה, אז יזכה ל'משפחת הימיני', והוא מכין לעצמו ולדורות אחריו.

## הדיוט קופץ בראש

וכעין זה ראיתי בחסד אברהם (פורים רדומסק) על הפסוק (אסתר א:טז) "ויאמר ממוכן".

<sup>2</sup> כתב המאור ושמם (פ' נשא ד"ה וידבר ה'): איתא בגמרא (ב"מ פה.) מי שהוא ובנו ובן בנו בני תורה, שוב אין התורה פוסקת מהם לעולם וכו'. אמנם הבטחה זו אינו אלא למי שדורך בעקבי אבותיו ואוחז דרכם בקודש לילך גם הוא בדרכי תורה ועבודה, ומבקש להתעזר בזכות אבותיו שיגיעו מעשיו למעשי אבותיו, [אז] הקב"ה מאיר עיניו במאור תורה בזכות אבותיו. אבל אם הוא אינו מיגע עצמו כלל, לא יועיל לו זכות אבותיו כלל וכו'.

והחילוק בין מי שיש לו שלשלת היוחסין ובין שאר האנשים אשר אינם מיוחסים, הוא כך - שמי שאין אבותיו היו צדיקים, צריך לעבוד עבודה ועבודת משא בשקידה רבה, ועי"ז יוכל לבוא להשיג השגות התורה וקדושה עליונה. ומי שיש לו שלשלת היוחסין, זכות אבותיו עומדת שלא יצטרך לעבוד כל כך, ויוכל להשיג בנקל יותר משאר אנשים. אך אעפ"כ בלא שום יגיעה אי אפשר לו להשיג שום דבר, רק גם הוא צריך לחתור ולבקש תמיד את ה' בכל לבבו ובכל נפשו. ובאם יעמול בתורה ובעבודה אזי ישיג יותר, מבאם יעמול כל כך שאר אנשים אשר אינם מיוחסים, כי לזה זכות אבותיו מסייעו שבאו לו השגות בנקל יותר משאר אנשים. ודרך האמיתי הוא הגם שהוא מיוחס גדול, לא יבטח על זכות אבותיו כלל, רק יתאזר כגבור חלציו ויתאמץ לעבוד עבודת הקודש בשקידה רבה עד אשר ישיג מעצמותו בלתי זכות אבות.

הנה חכמינו חז"ל (מגילה יב:) אמרו על הפסוק 'ויאמר ממוכן', מכאן שהדיוט קופץ בראש מגילה. הנה האדם צריך להכין עצמו לכל עשייה ולכל דיבור, ויתיישב בדעתו מקודם אם ידבר דיבור זה אם לאו, אבל ההדיוט מדמה בנפשו שהוא מוכן תמיד לכל דבר. וזהו הכוונה, 'ויאמר ממוכן', שההדיוט אומר מיד מה שרוצה, מחמת שמדמה בנפשו שהוא מוכן לכל דבר.

והרמב"ם באיגרת תימן כתב, הלומד דברים ברבים צריך להכין עצמו לכל הפחות ד' פעמים, ולהוציא דבר בכתב צריך לעבור אלף פעמים. וזהו שאמר 'ליכין משפחת היכיני'.

ומי שילמוד במשנה הלכות  
 אי"ה אם יהי' לי זכות בעוה"ב  
 אשתדל להתפלל בעדו

*מהקדמת שו"ת משנה אהב' תשס"ז*



## מצוה יומית

### מצוה תצא. להעמיד שופטים ושוטרים

כ"ג תמוז תשפ"ד

עוד צריך לעניינינו לדעת, כי לפעמים האזרחים האלו הם אנשים, ולפעמים הם נשים, או בתערובות מחצה על מחצה, או פחות או יותר, כפי הנראה להם.

#### אם מותר להיות שופט בערכאות

והשאלה אם הזמינו מבית המשפט אדם מישראל שומר תורה, או אשה ישראלית שומרת תורה, אם מותרים להשתתף בזה, או אסור ע"פ חוקי התורה. ואז פשוט שהשופט ובית המשפט ישחררו אותם מזה, כי מדינתנו הוא מלכות של חסד ה' ירום הודו, ומבטחת לכל אמונה ושומריה שלא להכריחם לעבור על דתם בכל שהוא ח"ו.

#### אסור להיות דין שם

לפענ"ד אסור לישראל להשתתף במשפטים כאלו ולהיות דין שם, כי כך כתיב בתורתנו תורת משה אמת הניתנה לנו

### בארצות הברית קורין לאזרחים להיות מעורב במשפט

בדבר השאלה, מי שהוזמן להיות דזשוראר (jury duty) בלע"ז<sup>כ</sup>. והנה אותם האזרחים בוחנים אתם אם יודעים בלשון המדינה בכתיבה וקריאה וכיוצא בו, וגם אם הם אנשים מכובדים, ולא היו בבית האסורים וכדומה. ואחר שנתברר להם הענין, מזמינים אותם מבית משפט להיות דיין שבוע אחד בבית המשפט, כלומר שבכל יום משבוע זו הם מוכרחים להופיע בבית המשפט, וכל המשפטים שיביאו לבית משפט זה בשבוע זו על פיהם יחתוך. גם לפעמים בוחרים אנשים דוקא למשפט ידוע, ולפעמים יהיה המשפט בדיני ממונות, ופעמים בדיני נפשות, ולפעמים הבעלי דינים הם גוי עם גוי, או גוי נגד המדינה, ופעמים הם עכו"ם עם ישראל, או ישראל עם ישראל חבירו.

<sup>כ</sup> לפי חוק המדינה בארה"ב ומשפט, הן בדיני ערכאותיהם כשיביאו בעלי דינים לדין ממונות והן בדיני נפשות, והעו"ד מבקשים מהשופט שאל ידון יחידי, אזי הבית משפט מזמין אנשים מאזרחי המדינה פשוטי עם בעלי מלאכה או סוחרים, שאינם יודעים בטוב דיני המשפט וחוקיה, ובוררים הסכום אשר ישו בו שני הצדדים, למשל חמשה או ששה או תשעה או י"ב או כ"ד פחות או יותר. והאנשים האלה יושבים על מידן בבית המשפט, ושומעין הטענות של העו"ד והבעלי דינים, ואחר גמר כל הטענות ודבר השופט אל האנשים האזרחים הנבחרים האלו, ומסביר להם ומלמדם חוק המדינה. למשל שאומר להם בדרך כך, אם לפי חוות דעתם ראובן אשם באשמה זו שמאשימין אותו, אז החוק המשפטי לחייבו בכך וכך, ואם נראה בעיניהם שאינו אשם, אז יפטר ע"פ חוק המשפט. ואחר שדבר לפנייהם השופט סוגרים את האנשים האלה בחדר מיוחד שאין שם איש, והם נושאים ונותנים בטענות הבעלי דינים. והחוק הוא באם ישו כולם לדעה אחת או לפטור או לאשמה, ואם לא יוכלו להשוות או בטל הדין, וצריכים לברור אנשים אחרים ומתחילים הטענות מחדש, ולאחר שהשוו בדבר והסכימו כולם לדעה אחד הם נעשים דיינים ומוציאים הפסק שלהם להשופט שיענוש את האדם בכך וכך וכך, והשופט מוציא את הפסק על פיהם חייב או פטור.

אסור. ועוד טעם, שודאי שמחזיק עי"ז ביד ההולך לפניהם, שע"ז יראו שגם ישראל משתתפים בדיניהם ויבואו לדון לפניהם, ואין לך מחזיק גדול מזה. ולא מיבעיא באופן שישראלים הובאו לבית משפט בערכאותיהם, ובאו בעל כרחך, או אחד או שניהם שעובר הוא באיסור, אלא אפילו באו ברצונם הטוב, מ"מ עוברים כולם משום 'לפניהם' ולא לפני עכו"ם.

### המוציא מעות באופן זה הוא גזל

ופשוט, שאם דן בדיניהם, והוציא ממון מזה ונתן לזה באופן שבדייני ישראל לא היה מוציאין אלא בדיניהן, אז המעות גזל ביד המקבלו, וזה הדיין הרי גוזל ממון מזה ונתן לזה, והוא בכלל גזלן, מלבד האיסור של 'לפניהם' ולא לפני עכו"ם, והמעות גזל ביד שני, ואם קידש בו אשה באותו מעות אינה מקודשת. ופשוט שאם חייבו ממון ע"פ דיניהם שלא היה מחויב בדיני ישראל, שבידו לקחתו לדין ישראל על שחייבו ממון בערכאות שלא כדין, ואם נטל ונתן ביד מחייב בכלל גזלן. ואפילו אם לא נתן ונתן ביד, מ"מ חייב כדין גורם היזק לחבירו.

### דין בין עכו"ם

ובענין אם מותר לדון בין עכו"ם. נראה אפילו נאמר שיש כח וחיוב על ב"ד של ישראל לדון לעכו"ם בעכו"ם ואפילו בדיניהם, כיון שהם מצווין על המצות שלהם, ודינין אחד מהם. הרי רק כמסייע לו ישראל לקיים המצוה שלו ולדון, ולא נאמר שמייקר דיניהם. מ"מ להיות דזשוראר אסור עכ"פ, שהרי כתב הרמב"ם שבן נח לא תדון אשה ולא תעיד להם, וא"כ אשה פסולה לדון ולהעיד לבן

מפי הקב"ה בהר סיני (שמות כא:א) "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". ואמרו חז"ל (גיטין פח:) היה רבי טרפון אומר, כל מקום שאתה מוצא אגוריות [פי, אסיפה לדין] של עובדי כוכבים, אע"פ שדיניהם כדיני ישראל, אי אתה רשאי להיזקק להם, שנאמר 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' - ולא לפני עו"כ. דבר אחר, 'לפניהם' ולא לפני הדיוטות. וברש"י בפרשת משפטים כתב: ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאיהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני ארמיים מחלל את השם, ומייקר שם האלילים להשביחם, שנאמר (דברים לב:לא) "לא כצורינו צורם ואויבינו פלילים", כשאויבינו פלילים זהו עדות לעילוי יראתם.

### גודל איסור לילך בערכאות של גוים

והרמב"ם כתב (הל' סנהדרין כ"ו ה"ז) כל הדין בדייני עכו"ם ובערכאות שלהן, אע"פ שהיו דיניהם כדיני ישראל, הרי זה רשע, וכאילו חירף וגידף, והרים יד בתורת משה רבינו, שנאמר 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' - 'לפניהם' ולא לפני עכו"ם. והרמ"א (ח"מ ס"א) כתב, ויש ביד ב"ד לנדותו ולהחרימו עד שיסלק יד עכו"ם מעל חבירו, וכן מחרימין המחזיק ביד ההולך לפני עכו"ם.

### ק"ו שאין להיות דין בערכאות

לפי זה פשוט שאסור לישראל להשתתף ולהיות דין בדיניהם מפני כמה טעמים: א', שהרי ק"ו הוא, ומה לילך לדון בפניהם אסור משום שנותנים עי"ז חשיבות להם, כ"ש לילך ולדון, כלומר להיות דין אצלם ולדון ע"פ דיניהם ודאי

### דיני נפשות אצל גוי

ואפילו בדיני נפשות של עכו"ם, נראה שאסור להשתתף עמהם, כי הם מכין ועונשין שלא מדין תורה, ומקבלים עדות נשים, וגם שופטים נשים מעמידים להם. גם הורגים על השערות וכיוצא בזה, ולכן פשוט שאסור להשתתף בזה.

### אם יכול להציל ישראל

אמנם באופן שחושב שיוכל להציל את בן ישראל, וכגון שיודע לאיזה משפט יקראו אותו, ויודע שהוא בן ישראל, ויוכל להצילו ע"י שהוא לא יסכים עם האחרים להורגו. באופן זה נראה שמותר לו לילך, ואדרבה גם מצוה הוא להציל נפש מישראל, ובודאי צריך לעשות כל טצדקאות להציל נפש מישראל. אבל צריך שידע כאשר נכנס שבכל אופן לא יסכים ח"ו להורגו, שאל"כ הרי גרם להרוג נפש מישראל, ובכלל רוצח הוא, כנלפענ"ד. (שו"ת משנ"ה ח"ד סי' רי"ג)

נח, ואצלם הרי הם מקבלין נשים לדון ועדות נשים, ואדרבה הם עוברים בזה, ודיניהם אינו דין, וכל דין שנפסק ע"י אשה בעכו"ם הוי עיוות הדין, והמשתתף עם האשה לדון, ודאי עובר על איסור, לפי שאז אינו דין כלל, ועובר על 'לפני עור'. ולכן אסור ליכנס בזה, כיון שנמצאו בערכאותיהם דינים שהם נגד התורה והמצוות שנתחייבו בהם, אסור להשתתף בהם.

### דיני נפשות

הנה עד הנה דברתי אם המשפט הוא בדיני ועניני ממונות, אבל אם המשפט שהוזמן עליו להיות דיין בו, הוא לדון בדיני נפשות, חמור יותר. ואם הוא בישראל, כמעט שהוא ביהרג ואל יעבור, כי לדון דיני נפשות צריך סנהדרין סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה דוקא, וב"ד של כ"ג ולא פחות מהם. וכל הדין דיני נפשות שלא ע"פ דין תורה, הרי הוא בכלל רוצח נפש ישראל.

# דברי אלקים חיים

## מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

### פרשת פינחס

#### שיעור לחברי הכולל - שנת תשפ"א

**ומאי** טעמא תליא כרעיה של האות ה', ואינו כמו האות ח', שכל שלשת צדדיו סתומים לגמרי? לרמז שאם רוצים לחזור בתשובה, אפשר להיכנס בחזרה באותו הפתח העליון והקטן שיש בין הרגל השמאלית והגג של האות ה'. מקשה הגמרא, למה לא יכנס בחזרה דרך הדלת שיצא משם, דהיינו בצד האחורי של האות ה' הפתוח לגמרי.

**ותירצו** בגמרא, שרואים מכאן שהבא לטמא פותחין לו, והוא דבר קל לצאת לתרכות רעה רח"ל. משא"כ הבא לטהר מסייעין אותו, והיינו שהוא כבר צריך סיוע מן השמים לשוב בתשובה, כי היצה"ר מונע אותו מזה, ולכן אינו יכול לחזור בקלות דרך הדלת הפתוח לגמרי, רק הוא צריך לדחוק עצמו להיכנס בדלת הקטן שיש בין הרגל השמאלית והגג של האות ה'.

#### הטעם שבמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד

**ועפ"ז** מבאר מרן הרמ"ק בספרו תומר דבורה (פ"א) מה שאמרו חז"ל (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. וזהו מפני שהשב בתשובה אינו יכול להיות נגדר מעון נגדר הצדיקים, מפני שהצדיקים לא חטאו מעולם, ולכן אפילו גדר מעט יספיק אליהם למנוע אותם מעבירות. משא"כ החוטא שחטא ושב, לא יספיק לו גדר מעט, אלא צריך

#### שבטי יה עדות לישראל

**בפרשתן** כתיב (כו:ה) "ראובן בכור ישראל בני ראובן חנוך משפחת החנכי לפלוא משפחת הפלאי". ופירש"י, משפחת החנכי - לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים, מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם - ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב:ד) "שבטי יה עדות לישראל", השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך ככולם כתיב 'החנכי' 'הפלואי'.

**ויש** להבין, הרי השם שמעיד עליהם הוא שם י"ה, ולמה כתוב השם על המשפחות בהיפוך, ה"י - החנכי, הפלואי.

#### הבא לטמא פותחין לו הבא לטהר מסייעין אותו

**ואפשר** לבאר עפ"מ שאמרו בגמרא (מנחות כט:): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" (בראשית ב:ד), אל תקרי 'בהבראם' אלא 'בה' בראם', ללמדך שהעולם הזה נברא באות ה'. ומפני מה נברא העוה"ז באות ה', מפני שהאות ה' פתוח לגמרי מאחוריו, וכמו כן העוה"ז דומה לאכסדרה, שיש בו צד פתוח לגמרי, לרמז שכל הרוצה לצאת לתרכות רעה, יצא.

תחתית ומהבור תחתיות. וזהו 'ה' העלית מן שאול נפשי חיייתי מירדי בור'. אך כדי לזכות לזה צריכים לצעוק לה' ולעשות סיגופים וגדרים רבים, ורק אז זוכים לדחוק ולהיכנס בחזרה דרך הדלת הצר והעליון, וזהו 'שועתי אליך' - 'ותרפאני'.

### משל נפלא לבאר למה כח הבעל תשובה הוא ביותר מצדיק גמור

**פעם** שמעתי משל נפלא על זה מכ"ק הגה"ק מקלויזנבורג זי"ע בדרשה קודם הסליחות, לבאר למה באמת מעלת הבעל תשובה גדול יותר מצדיק גמור.

**משל** למה הדבר דומה, למלך שנסע מהיכלו לראות את העולם הגדול, והגיע להרי החושך, שם מצא פרי הדר מאד שעוד לא ראה מימיו - ממש נחמד למראה וטוב למאכל, עד כדי כך, שהוא והמלכה לא יכלו להתאפק, רק נתיישבו שניהם ואכלו את פירות האילן המתוקים והנחמדים.

**כשנמרו** לאכול, לקטו פירות רבים ונתנו אותם לתוך קופסאות [באקסעס] כדי שיוכלו לחלק ביום גנוסיא שלהם את הפירות הנכבדים הללו למסובים החשובים. אך בהיותם בדרך לא יכלו להתאפק ואכלו עוד ועוד, עד שבהגיעם לעיר המלוכה כבר נשאר רק קופסה אחת, ואחרי שעבר יום אחד כבר נשאר להם רק ג' ד' פירות. המלך ידע שאם הם ישארו אצלו, לא ישאר מהם זכר, כי לא יוכל להתאפק מלאוכלם, ולכן הזמין לפניו את מאשקה, וציוה עליו לשמור עד מאד על הפירות האחרונים שנשארו, כי הוא צריך את

להגדיר עצמו בכמה גדרים קשים, מפני שאותו גדר המעט כבר נפרץ פעם אחת, ואם יתקרב שם, בקל יפתהו יצרו, ולכן צריך להתרחק הרחק גדול מאד.

וזהו כוונת הגמרא, דלכן אינו יכול לחזור בתשובה ע"י כניסתו בחזרה לצד האחורי של האות ה' הפתוח לגמרי, כי הרי שם שכיח הפירצה. רק הוא מוכרח להתעלות ולהיכנס דוקא דרך הפתח הצר ולעשות כמה צרות וסיגופים לעצמו, עד שיוכל לסתום הפרצות.

**ומטעם** זה 'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', מפני שהבעלי תשובה אינם נכנסים דרך פתח הצדיקים, אלא מצטערים ועולים דרך הפתח הצר העליון, וסגפו עצמן ונבדלו מן החטא יותר ויותר מן הצדיקים, לכך הם עולים ועומדים בגג הה"א, שהוא היכל ה' שבגן עדן. משא"כ הצדיקים עומדים רק בפתח הה"א בכניסת האכסדרה. וזהו תשוב"ה - 'תשוב ה' <sup>כ</sup>, שיש להבעל תשובה לחזור להאות ה' שיצא ממנה, דרך הפתח הצר העליון. וכשזוכה לזה, מחזיר הקב"ה שכינתו עליו, ואינו שב כאהבה הראשונה בלבד, אלא יותר ויותר. ע"כ.

**ואפשר** לומר שזה מרומז בפסוקים (תהלים ל:ב-ד) "ארוממך ה' כי דלייתי ולא שמחת אויבי לי. ה' אלקי שועתי אליך ותרפאני. ה' העלית מן שאול נפשי חיייתי מירדי בור". דהנה 'דלייתי' הוא לשון דלת, לרמז שהשי"ת הכין דלת מיוחדת להבעלי עבירות, שיוכלו לעלות על ידה מהשאל

<sup>א</sup> דבר זה מבואר הרבה בספה"ק, שתשוב"ה הוא אותיות 'תשוב - ה'. והכוונה בזה, דהנה בשם הוי"ה הקי' יש ארבעה אותיות, האותיות יה"ו מורים על רוחניות, והאות ה' האחרונה מורה על העולם הזה והגשמיות. ומי שהיה מקודם שקוע בגשמיות העולם הזה ועבר עבירות, עבודתו הוא להשיב ולהחזיר את האות ה' האחרונה להאותיות יה"ו, שכל ארבעת האותיות יהיו בבחינת רוחניות וקדושה. וזהו תשוב"ה - תשוב ה'. אך התומר דבורה מבאר כאן בדרך אחר הענין של תשוב ה'.

**אך** המלך הבחין מיד בנגיסה המאוסה של המאשקה שלו, ונעשה לו חושך באמצע היום. בלית ברירה עשה כמעשיו של מאשקה, גם הוא כיסה את מקום הנגיסה, והזמין את כולם לבוא ולראות את הפרי ההדר והיקר. כולם הסתכלו בפרי והודו שהוא אכן פרי הדר מיוחד, טוב למאכל ונחמד למראה, וממש יצאו מרוב התפעלות.

**אמר** להם המלך, אני עוד יתן לכם חלק מהפרי כדי שתוכלו לטעום ממנה. אך מקודם לכן רצוני שתדונו לי כדת מה לעשות עם המאשקה שלי. נתתי לו את הפרי שישמרה היטיב, ואני רוצה להראותכם מה עשה עם הפרי, ותפסקו לי מה צריכים לעשות לו. כמובן שמאשקה התעלף, כשהקיצוהו קרא קריאת שמע ווידוי. כל המסובים אמרו פה אחד, אחת דתו להמית אותו, ולא נמצא שום אחד מהמסובים שהמליץ טוב בעדו.

**הוביח** אותם המלך קשות ואמר להם, איך אתם יכולים לפסוק משפט מות למאשקה שלי, הרי אף אחד ממכם עוד לא טעם מהפרי הזה, ומובטחני, שאם הייתם טועמים מקצת מן הפרי הזה, לא הייתם יכולים להתאפק והייתם אוכלים את כל הפרי ולא משאירים מזה זכר. ואילו המאשקה שלי טעם מן הפרי, ומכל מקום מסר נפשו עם שארית כוחותיו להפסיק באמצע אכילתו, ונשאר רוב הפרי, וכי אתם יודעים איזה דבר גדול עשה מאשקה? ומיד מינה אותו להיות השר החשוב ביותר של המלוכה, מאחר שנתגלה איך שכבוד המלך יקר בעיניו עד כדי מסירות נפש.

### וסלחת לעווננו כי רב הוא

**והנמשל** פשוט, דלכן אמרו חז"ל 'במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם

זה ליום גנוסיא, כשכל המלכים באים הוא רוצה להראותם את הפירות הנהדרים שמצא. וכמובן שהמלך הזהירו באזהרות חמורות, שאוי ואבוי יהיה גורלו אם יעז הוא לאכול את הפירות.

**מאשקה** לקח את הפירות לביתו והצינעם במקום מיוחד. כשהגיע ערב פסח, ואשתו ניקתה את כל החדרים וכל הארונות, מצאה את הפירות הללו, ושאלה אותו, מאשקה מה הם אלו הפירות? אמר לה, המלך נתן לי את זה לשומרם עליהם עד היום גנוסיא שלהם.

**אמרה** לו אשתו, אם המלך מחשיב את זה כל כך, סימן הוא שהם באמת פירות חשובים עד מאד, אם כן הבה נתבונן בזה. לקח מאשקה פרי אחד בידו והריחו, ושוב לא יכל להתאפק בשום אופן ונגס בפרי. אך מיד נתקף בפחד וחלחלה, שהרי עתה יהרגו אותו על שלא קיים פקודת המלך לשמור עליהם, ומכח זה נמנע ולא גמר לאכול את כל הפרי.

**אמנם** את הנעשה אין להשיב, חלק מהפרי כבר נחסר, ואי אפשר להחזירו לקדמותו, והתמלא בפחד גדול מהעונש המר הצפוי לו. הלך לבית מדרש, ותלה שם פתק "ביקשו רחמים" על פלוני בן פלוני כי עת צרה הוא לו. וכמו כן הוא עצמו אמר תהלים בלב נשבר, והתענה משבת לשבת.

**וידי** היום, והגיע יום גנוסיא שלהם, כל המסובים שנתקבצו מרחוק ומקרוב שמעו כבר על הפירות המיוחדות שהמלך טרח להביא ממקום רחוק להראות להם את רוב יפים והדרם. והיה כאשר כל המלכים והשרים כבר ישבו אצל הסעודה, פקד המלך למאשקה להביא לו את הפירות. מאשקה שאחז לאחר תעניות של כמה חודשים, הביא בידים רועדות את הפרי, וכיסהו בידיו כדי שלא יבחינו שכבר נגס בו.

**אבל** מי שהיה בתחילה מושרש בחטאים, וזכה עתה לחזור בתשובה, אך עדיין נפשו חושקת וחומדת עוד ועוד לעשות עבירה, ועכ"ז הוא מתאפק ומרגיז יצרו הטוב על יצרו הרע ואינו עושה את העבירה, אזי כל פעם שהוא מתגבר ואינו עושה את העבירה - זה נחשב לו ככמה תעניות, ועצם הדבר שהוא מתקוטט עם יצרו הרע ומתגבר עליו ועל תאוותיו, זה גופא נחשב לו כזיכוכ גדול כמו כל התעניות של הצדיקים.

### סוד 'אכלתי ואוכל עוד'

**ועפ"ז** מובן מה שאמר אדם הראשון לאחר שאכל מן עץ הדעת להקב"ה (בראשית ג:יב) "האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל", ואמרו חז"ל (ב"ר י"ט י"ב) **'ואכלתי'** לא כתיב אלא **'ואוכל'**, אכלתי ואוכל עוד. וכבר הקשה הבאר מים חיים (פ' בראשית), היאומן כי יסופר כזאת על אדם שנברא מידי הקב"ה, שירצה דוקא למרות פי ה' בפניו לומר לצור העולמים שיאכל עוד, ואיך לא תאחזנו אימה ופחד וחלחלה ורתת בזה?

**ועפ"פ** הנ"ל מובן שפיר, דהנה איתא בגמרא (עירובין יח:) אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה. ואמר אדם הראשון להקב"ה, שזהו רק עבודת הצדיקים. אך יש עוד דרך תשובה, 'אכלתי ואוכל עוד' - מי שהוא בעל תאוה גדול, ונפשו חומדת וחושקת כל רגע לאכול עוד פעם, ועכ"ז הוא מתגבר על יצרו ואינו אוכל, אזי בכל פעם שהוא מתגבר, זה נחשב לו לכמה תעניות, ותעניות כאלו מותר להתענות אפילו בשבתות וימים טובים.

עומדין', כי הצדיקים לא טעמו טעם חטא, אם כן אין זה חידוש כל כך מה שהם עומדים בצדקם. משא"כ הרשע הגמור שכבר טעם כל העבירות שבועולם, ומ"מ הוא מתגבר על כל נסיונותיו, ומפסיק באמצע אכילת התפוח המתוק וחוזר בתשובה, ועוזב לגמרי כל העבירות שעסק בהם - הוא הוא המובחר מכולם.

וזהו מה שאומרים בסליחות 'וסלחת לעונינו כי רב הוא'. וקשה, הלוא איפכא היו צריכים לומר, 'כי מעט הוא' כדי להמעיט את הפגם. אך ע"פ הנ"ל מובן, כי אדרבה, זהו המובחר ביותר אצל השי"ת - זה שכבר נכשל בעוונות רבים, ועכ"ז הוא מתגבר מעתה ואילך על כל תאוותיו ונסיונותיו.

**ולבן** הרשעים הגדולים, כשהם חוזרים בתשובה, הם נחשבים עוד יותר מן המלאכים. וכמו שאמרו במדרש (רות רבה ה' ו') לגבי מנשה המלך, שבאותה שעה שעשה תשובה, עמדו מלאכי השרת וסתמו כל החלונות של מעלה, ואמרו לפניו, רבון העולם, אדם שהעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה? אמר להם, אם איני מקבלו בתשובה הריני נועל פתח בפני כל בעלי תשובה. מה עשה הקב"ה? חתר לו חתירה מתחת כסא כבודו ממקום שאין מלאך יכול לשלוט, וקיבל תשובתו.

### כשמתגבר על התאוה נחשב ככל התעניות

**וי"ש** בענין זה חידוש נפלא מהישמח משה, הוא כותב שנתגלה לו בחלום, שכל התיקוני תשובה ע"י תעניות, תשובת הקנה ועוד, נוגע רק לצדיקים גמורים שהם רחוקים מענין החטאים כרחוק מזרח ממערב, רק שנכשלו פעם יחידה באונס בעבירה, הם צריכים להתענות כדי לזכך נפשם הטהורה ע"י התעניות, וכך יכופר העבירה.

טו:ה) "ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך". ופירש"י, אמר לו, צא מאצטגנינות שלך, שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן, 'אברם' אין לו בן, אבל 'אברהם' יש לו בן.

**ורואים** מזה שכל העם הישראלי נולד דוקא בכח האות ה' שניתוסף לאברהם אבינו, כדי לרמוז שזה יהיה הכח של כלל ישראל, שיהיה להם האות ה', המורה שאפילו הרשע הגדול ביותר יכול לחזור בתשובה, ולזכות עי"ז להיות גדול עוד יותר מהצדיק הגמור – במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד.

**ועתה** מובן שפיר למה נאמר 'החנכי' **הפלאי**, באופן שאות ה' הוא קודם לאות י'. כי היה זה אחר שנכשלו ישראל בבנות מדין ועבדו ע"ז לבעל פעור. אך ע"י קנאותו של פינחס התעוררו לחזור בתשובה. ולכן כתוב דייקא **החנכי הפלאי** – האות ה' קודם לאות י', כי האות ה' מורה על כח התשובה, שיש בכח הבעל תשובה להתקדם, ולהיות עוד חשוב יותר מהצדיק הגמור שהוא בחינת אות י'.

### כח התורה יכולים לחזור בתשובה

**ועפ"ז** מובן גם כן למה בפרשתן נמנים מקודם משפחות שבט יששכר ורק לאחר מכן נמנים משפחות שבט זבולון. ואילו במקומות אחרים בתורה רואים שזבולון כתוב קודם יששכר, כמו (דברים לג:יח) "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך". כי כאן התכוונה התורה לרמוז מהו באמת הדרך איך לזכות להיות בעל תשובה, שהוא ע"י כח לימוד התורה שהיה אצל שבט יששכר.

**ובמו** שכתב הרמב"ם (הל' איסורי ביאה פכ"ב הכ"א), 'פנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה,

**ובוונת** אדם הראשון כמה שאמר דבר זה להשי"ת היה, שאולי כדאי גם לו לעשות עצה זו, להכניס בקרבו תאוה גדולה לאכול עוד ועוד, וכך לא יצטרך להתענות ולפרוש מן אשתו ולעשות סיגופים בהעלאת זרזי תאנים על בשרו – רק עצם דבר זה שיתגבר על תאוותיו יחשב לו יותר מכל זה. וגירש אותו השי"ת מגן עדן לרמוז לו, שאסור להכניס עצמו במזיד לנסיונות ותאוות, רק צריכים לחזור בתשובה ולהיות בדרגת צדיק שהוא רחוק לגמרי מן החטא, וכך הוא יכול להיות בגן עדן אפילו בימי חייו.

**ועפ"ז** יש לבאר מה שאמרו במשנה (יומא פ"ה מ"ט) האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. וכבר הקשו בגמרא (שם פז.) למה לי למימר 'אחטא ואשוב אחטא ואשוב' תרי זימני. וע"פ הנ"ל אפשר לומר, שכך כוונתו לומר 'אחטא ואשוב', אמנם היות שחטאתי בינתיים רק פעם אחד ואיני מושרש עדיין בחטא, יאמרו לי לעשות תשובה כדרך הצדיקים עם תעניות וסיגופים רבים. ולכן 'אחטא' עוד פעם, ואז יהיה מספיק לי 'ואשוב', תשובה לבד בלי תעניות, כיון שעצם התשובה כבר יחשב אצלי ככל התעניות, מאחר שאני כבר מושרש בחטא. ולכן אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כי אסור להכניס את עצמו במזיד לעשיית חטאים על מנת לשוב אח"כ בתשובה הדומה לכל התעניות. והוא רק עצה בדיעבד למי שכבר נכשל לא עלינו בחטאים.

### כלל ישראל נבראו

#### מכח האות ה' שנתוסף לאברהם אבינו

**עב"פ** רואים מזה גודל הכח של האות ה"א, שנרמז בו כל ענין התשובה. ועפ"ז יש לבאר מה שנאמר אצל אברהם אבינו (בראשית



נזכה להגאולה, כמו שאמרו צדיקים, לאלתר לשובה לאלתר לגאולה.

**יעזור** השי"ת שנוכה לרחמים וחסדים, שיתפכו הימים לימי ששון ושמחה ומועדים, "בשובה ונחת יושעון" (ישעי' ל:טו), שנוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה, שידוכים טובים, השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, אריכות ימים ושנים, פרנסה בניקל, שמחת החיים והרחבת הדעת, שנוכה לגאולה השלימה בב"א.

וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה'. ומבואר בזה שבכח לימוד התורה לא יהיה לו אפילו נסיון לחטוא בעריות, ולכן הקדימה כאן התורה יששכר לפני זבולון.

**בפרשתן** קוראים על כל הימים טובים - הקריאה מעורר את הזמן. נמצא שמתעורר בשבת זו כל השלש רגלים, שבת, ראש חודש ימים נוראים. ולכן הזמן גרמא להתעורר בתשובה כמו בימים הנוראים, ובזכות זה



## פ' פינחס בעיר בני ברק - שנת תשפ"ג

### שיעור פרקי אבות

החטאת של ר"ח: רבינו משולם כתב בשו"ת ספר הישר (סי' מ"ג אות ב') דלא רצה הכתוב להזכיר את שעיר חטאת ר"ח בראש השנה משום דאיתא (חולין ס:): ששעיר ראש חודש בא לכפר כביכול על הקב"ה - דאמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח. וז"ל, ולא רצה הכתוב להזכירו על שבא חטאת לה' - על קטרוג הלבנה, ובהבלעה היה קרב, כלומר היו מקריבים אותו בלי לפרש שהוא שעיר של ר"ח, עכ"ל.

**ור"ת** השיב (שם סי' מ"ו אות ב', הובא במחזור ויטרי ח"א) לרבינו משולם על טעם זה וז"ל, גם על שכתבת ששעיר של ר"ח כיסתו תורה שיש כפרה לשמים וכו' אלו הטעמים אינן לא מד"ת ולא מן המקרא ולא מן המשנה ולא מן התלמוד, אלא דעת הכרס והבטן ודבר שאין בו ממש וכו' כ"ש שהיה לו להזכירו שיתכפרו בו, פ"י אדרבה מטעם זה הו"ל להזכירו ולא להסתירו, ע"ש.

**והצל"ח** האריך בביאור סברת רבינו משולם וז"ל, דמיעוט הירח הוא רומז לכנסת ישראל

**אנמיגנום** איש סוכו קיבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר: אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם (אבות פ"א מ"ג).

**והנה** אי' בירושלמי שהקב"ה מקיים התורה וכן אי' בגמ' (סנהדרין לט). אלקיכם כהן הוא, איך טימא עצמו למשה רבינו, עיי"ש. והקשו, איך מקיים יראת שמים. וראיתי טעם יקר שהקב"ה ירא שהאדם לא יחטא.

**ונבאר** הענין ונקדים בטעם מדוע לא נזכר חטאת החודש בר"ה, דאי' בגמ' (ר"ה ה: תוד"ה שהחודש בא"ד) שלא הזכיר הכא חטאת בקרא, דמלבד פ"י בקרא דכתיב בפרשת מוספי ר"ה שם "מלבד עולת החודש" (במדבר כט:ו) התורה לא הזכירה גם את חטאת ר"ח.

**ונאמרו** כמה טעמים מדוע התורה לא כתבה בפירוש שצריך להקריב בר"ה את שעיר

עלמא לא יכיל למיקם קמך, כ"ש הוא ב"נ. א"ל וכי למגנא אתקרניא (שמות לד: ו) "א-ל רחום וחנון אך אפים". וזה שאנו אומרים 'אנו מלאי עון', אבל על זה כבר אמר הקב"ה וכי בחינם איקרי רחום, וזהו 'ואתה מלא רחמים'.

**ולפ"ו** מי שמתבונן ומגיע לתשובה מאהבה עד שמעורר הענין ומבין שהעצה שיתכפר עונו מחמת רחום וחנון ואריכת אפים של הקב"ה, וזכה שיהי' תכלית הבריאה שהקב"ה מתגלה להיקרא 'רחום וחנון'. וזהו הכוונה הניצוץ בתוך הטומאה והקליפות שנותן חיות, כי כל החיות של הטומאה וכי למגנא אתקרניא א-ל רחון וחנון וכו' כנ"ל. ומזה נתגלגל שיהי' מקום לחטא, וזה חיות של החטא. ועל זה אמר הקב"ה 'ואשר הרעותי', בתכלית שידעו רחמיו וחסדיו וארך אפים כו' של הקב"ה.

**וכבר** כתב החיד"א (מדבר קדמות מערכת ת' אות ל"ד) המדרש (ילקוט"ש תהלים רמז תת"ח) "טוב ה' לכל" (תהלים קמה: ט), יכול 'לכל', תלמוד לומר 'ורחמיו על כל מעשיו'. דמכל עבירה נברא מלאך רע ר"ל, וכשעושה תשובה מעבירין חיותו של המלאך, אם לא שעושה תשובה מאהבה נתהפך למלאך טוב. והנה המלאך צועק לפני הקב"ה למה נוטלין ממנו החיות. ושמא תאמר שהקב"ה טוב לכל אפילו על הנ"ל, ת"ל 'ורחמיו על כל מעשיו' דייקא, לאפוקי על מעשה בני אדם, דהמלאך הנ"ל נברא רק ממעשה בני אדם.

**וברישות** ערוגה"ב (לסוכות ד"ה ולקחתם, הראשון) ענין המבואר בספה"ק (פסיקתא דר"כ פכ"ט, ילקוט"ש אמור סוף רמז תרנ"ג) דמצות סוכה הוא לכפר אולי נתחייב גלות, עפ"מ שפירש שבימים נוראים עושין תשובה מיראה והורגין מלאכים הנ"ל. אבל אם היו

שנתמעטה. תשובה מאהבה, תשובה מיראה, ותשובה מחמת הפורענות - ועיקר החפץ בר"ה הוא למדרגת תשובה מאהבה, שעל ידה העונות נהפכות לזכיות. ואם מגיע האדם לעשות תשובה מאהבה, אין כאן 'ואשר הרעותי' (מיכה ד: ו), דהעונות נהפכו לזכיות, ואין הקב"ה כביכול צריך לומר שנביא עליו כפרה. ולכן 'בכסה ליום חגנו' (תהלים פא: ד), שנכסה חטאת החודש, דכיון שלא נשאר שום רושם מעונות, לא צריך להזכיר את שעיר החטאת של ר"ח ביום זה.

**והנה** אי' ככוונת ראש חודש (שעיר של ראש חודש אי' בס' האר"י ר"ש) סוד חיות לקליפות כח שעיר בחינת קליפות, וע"י חיות מעט זה שאנו ממשיכים לקליפות, תוכל מלכות לעשייה לעלות מתוכם המלוכשת בתוכם בסוד י"א סמני הקטורת עדיין לא הגיע זמנם להיות בסוד 'בלע המות' (ישעי' כה: ח) וכו' לכן צריכין ליתן להם קיום שום חיות, וזהו השעיר. לכן שעיר חטאת שהוא במקום חטא ועון שהוא בקליפה לחטא ולטהר הבחינות שבהם העלות משם. אבל עולה שהוא לה' אין יכולת על ידו לעלות.

**ויש** להבין מה שייך כח הקטורת והניצוץ המחיה. וכן להבין ענין שע"י י"ג מדות של רחמים הקב"ה מרחם ומכפר על חטאי בני ישראל.

**והנה** בתפלת ימים נוראים אומרים בוידוי "אנו מלאי עון ואתה מלא רחמים". הכוונה בהקדם דברי הזוה"ק (ח"ג פ' אחרי ג' ע"א) רבי יהודה פתח (תהלים קל: א) "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'", תנינן בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא למברי ב"נ, אמליך באורייתא. אמרה קמיה, תבעי למברי האי ב"נ - זמין הוא למחטי קמך, זמין הוא לארגזא קמך. אי תעביד ליה כעובדוי, הא

**והנה** הרה"ק רבי ר' מ"מ מרימנוב זי"ע (מנחם ציון בסעודה שלישית לפ' כי תצא) וז"ל, ואמת נכון הדבר כי עלינו לשבח ליוצרינו אשר הפליא חסדיו עמנו בהחטיבה הזאת ללמדינו תורה ומצוות ולקדשינו במצותיו, כלומר אותן המצוות אשר כביכול הוא בעצמו מקיים. וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ז.) מנין שהקב"ה מתפלל ומניח תפילין וכו', כי הוא מתלבש באותן לבושים קדושים תפילין וציצית וכדומה ע"כ. ועי' בירושלמי (ר"ה פ"א ה"ג) בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה, רצו אחרים מקיימים אותה. אבל הקב"ה אינו כן, אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא "ושמרו את משמרת יגו" אני ה'" (ויקרא כב:ט) - אני הוא ששמרתי מצותיה של תורה תחילה. ועיין אגרא דכלה (פ' בראשית ד"ה גמרא) עה"פ "ויברא אלקים את התנינים וגו'" (א:כא).

**וזהו** הכוונה 'שנו חכמים בלשון המשנה', דהיינו כביכול שונה כנגדו - הכל לפי מעשה האדם. ועי' הביא עלי כפרה וכו', שהכל בא ממיעוט הירח - לא איברי ליליא אלא לשינתא או לגירסא (עירובין סה.).

**בספר** ברית כהונת עולם (מאמר אילו של יצחק פ"ז), ובס' בני יששכר (חודש אדר מאמר ב' דרוש ג') ובאגרא דכלה (פ' קרח) כ' היינו חלק הנפש אשר הוא בעוה"ז מלוּבש בגוף תכסוף למקורה לחלק השמימי, ואז חלק השמימי יכסוף להאיר לחלק אשר בעוה"ז. והנה רמ"ח בגימ' חצי מספר מלכו"ת. והנה גם חלק הנפש השמימי במקורה הוא ג"כ רמ"ח - זהו מלכו"ת שמים שלימה שהזכירו חז"ל (ברכות יד:), והוא סוד 'אברהם אברהם' הנזכר אחר העקידה (בראשית כב:יא), אחר שכבר נתדבק אברהם כ"כ בקונו שמסר להשי"ת דבר החביב עליו יותר מנפשו היינו בן יחיד הבן יקיר לו - הוא המסירות נפש

עושי תשובה מאהבה אז היה נשאר חיותן והיו נתהפכין לטובה. על כן אנו חייבין גלות כדין הורג נפש בשוגג, עכד"ק.

**ובמשנה** (אבות פ"ד מי"א) ר"א בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד, תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות, ע"כ.

**כתב** בס' מדרש שמואל דהתנא דקדק באומרו 'אחת', לומר שאפי' לא קיים אלא מצוה אחת, וכל ימיו בעבירה והמצוה היא יחידה, עכ"ז נבראת ממנה פרקליט אחד להליץ בעדו. וכן מי שכל ימיו ה' צדיק ולא עבר רק עבירה אחת לבד, קנה לו קטגור אחד וכו' עיי"ש בכל דבריו.

**וע"פ** הדברים האלה כתב דו"ק בספרו ילקוט הגרשוני, נלע"ד בדרך דרוש כוונת התנא שסיים 'תשובה ומעש' כתריס בפני הפורענות, עפ"מ שחקר רבינו הפרי מגדים ז"ל בסוף ספרו תיבת גומא עה"ת, דאם עשה אלף מצוות ועבירה אחת, הו"ל לומר דבטל העבירה ברוב מצוות, וכמ"ש "אחרי רבים להטות" (שמות כג:ב), ילפי' מינה ביטול חד בתרי, ומכ"ש באלף. וא"כ לפ"ז קשה איך אמר התנא שהעובר רק עבירה אחת, וכל ימיו עסק במצוות 'קונה לו קטיגור אחד', הלאו הו"ל לומר דבטל העבירה באלף מצוות. ובכל ביטול קיי"ל דהמיעוט כמאן דליתא דמיא.

**אמנם** אפשר לומר דלא בטל, כיון שאפשר לו לעשות תשובה על העבירה, וכמ"ש בפ' נצבים "כי קרוב אליך הדבר וגו'" (דברים ל:יד), א"כ הוי בגדר 'דבר שיש לו מתירין', וכל דשיל"מ אפי' באלף לא בטיל. וז"ש התנא, והעובר אפי' רק עבירה אחת וכל ימיו עשה מצוות.

שנפשו החקוק למטה לא עשה אותו, הרי גם חלק הנפש האלקי במקורה לא נעשה מצוה, וע"י קובל הקב"ה ואומר הביאו על"י כפרה.

**ואולי** דוה הכוונה תורה מצוה בלי דחילו ורחימו לא פרחא לעילא. ובס' תורת המגיד (פ' בחקותי) וי"ל ע"פ רמז המשנה (חגיגה כ:): חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים וכו'. כי הלוא נודע שעיקר עבודת הבורא ית' הוא הדביקות והתלהבותו בעבודתו ית' ובלמוד תורתו שיהיה בדחילו ורחימו, ומחמת זה יכול הוא לדבק בהשי"ת כביכול, מפני שהבל הדיבורים מתדבק בהבל העליון, והקול בקול העליון, והדיבור בדיבור העליון, וכן המחשבה. וכמ"ש רז"ל (זח"ב רל"ב א') השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, מחמת גודל קדושתו ודביקותו בהשי"ת היה ממש מתחבר עם שרשו, והרי הוא כמו הקב"ה היה מדבר דיבורו של משה. ועי"כ נודרך חומריותו ונעשה איש האלקים, וכמ"ש (שמות ג:ה) "של נעליך", שהוא החומרי.

**וזהו** אפשר רמז המשנה 'חומר בקודש', כלומר אם תרצה לזכך חומרך שיהיה בקודש העליון, שהוא המחשבה העליונה, אי אפשר אם לא 'מבתרומה', פי' שצריך שתרם תמיד עיניך ולבך ותטהר מחשבותיך ורעיוניך במחשבת הש"י ודביקות גמורה והתלהבות. וזה ידוע שבמקום שהאדם מחשב שם הוא ג"כ במקום הווא. וא"כ כשתתמיד ותרגיל עבודתך בכך, תרום ותעלה במקום המחשבה העליונה אל שרשה, ואז גם חומר שלך תודרך בקודש העליון כנזכר.

**ידוע** דברי בעל התניא שהביא ראי' חילוק בין תורה בדחילו ורחימו ללא זה, מהגמ' (פסחים נ:): רבא רמי, כתיב 'כי גדל עד שמים חסדך' (תהלים נז:יא), וכתיב 'כי גדל מעל

המופלג והדיבוק לגמרי בקונו, ונתהוו לאחדים ממש חלקי הנפשות רמ"ח רמ"ח אברה"ם אברה"ם ונתהווה מספר מלכות" שמים שלימה. ותוכל להשכיל אח"כ "ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים" (שם טו), ר"ל אל הנפש השנית שהוא מן השמים.

**ובזה** יש לפרש משנה (אבות פ"א מ"ג) אנטיגנוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק, הוא היה אומר, אל תהיה כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם. על מנת לקבל פרס' - 'פרס' זה חצי, וצריך לכסוף שיהי חצי ימשך להחצי השני למעלה, ואז יהי בשלימות.

**ובזה** מסיים המשנה 'ויהי מורא שמים עליכם' - הכוונה להחצי השני, אלא שיהי בשמים ג"כ. וביאור הענין כנזכר, דהיות כשאדם עושה מצוה ומעשים טובים, הרי הקב"ה מקיים כל התורה כולה, ואיך מקיימו? בשעה שאדם עושה מצוות ומעשים טובים אז נקרא שם ה' עליך ויראו ממך. וזהו 'ויהי מורא שמים עליכם' - שהקב"ה בשמים יעשה המצוה ביחד עם בני ישראל.

**ובזה** מבואר הענין שבשעה שחסר מצוה הרי יש בזה חסרון כביכול כלפי שאז מצד האדם הזה אין הקב"ה עושה מצוה. וכשעושים תשובה צריכים תשובה עילאה, הכוונה שימלא החסרון למעלה שלא הי' אז מצוה כביכול למעלה ג"כ.

**וזהו** הביאור של הגמ' שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה שמעטתי את הירח, הכוונה שכביכול היות שאז חסר חלק בתורה או איזה מצוה שרצונו ברוך הוא לקיימו. והיות

הגדפים - אהבה ויראה שבמצוה פרחא לעילא, שהקב"ה עושה ביחד המצוה. ועל זה מסיים המשנה דכשעושים שלא על מנת לקבל פרס, דהיינו שיש בה אהבה ויראה וכיסופין, אז גם השכינה שונה כנגדו, וזהו פרחא לעילא. וזהו 'ויהי מורא שמים עליכם'.

ונחזור לפרש המשנה, רבי חנניה בן עקשיה אומר, רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. ובוזה שיעשו כדבעי, שנאמר 'ה' חפץ למען צדקן' דהיינו שיעשה בעצמו התורה, 'גדיל תורה ויאדיר' - שהקב"ה עושה.

שמים חסדך' (שם קח:ה), הא כיצד. כאן בעושיין לשמה, וכאן בעושיין שלא לשמה וכו' דאמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ע"כ. וביאר כ"ק אדמו"ר בעל צבי לצדיק (רצ"א מבלאזוב) היכן מרומז בפסוק החילוק בין לשמה לשלא לשמה? ההפרש בין תיבת 'על' לתיבת 'עד' הוא כ"ו, כמנין שם הוי"ה. והיינו שהעושה לשמה לשם הוי"ה ב"ה תורתו ומצוותיו מגיעים מעל השמים.

והכוונה בזה שאמרו דכשיהודי עושה תורה ומצוות בדחילו ורחימו פרחא לעילא, הכוונה שהקב"ה עושה המצוה ביחד, וזה



## סעודת רעוד"ר

וביאר הרמב"ם ז"ל דקאי על התמדת הקריאה וההכנה, 'בארץ לא זרועה', הכוונה בארץ בארצות, 'לא זרועה' - נזרעה בפנימיות הכח של מניעת ארציות.

ולפ"ז ה'עשה טוב' קודם לה'סור מרע'. אבל בשעת קריאת התורה בפרשתנו בימי החג בעת שמקריבים פרי החג, מתמעטים והולכים, סור מרע קודם, ואח"כ שמיני עצרת, "פר אחד איל אחד" (במדבר כט: לו) - עשו לי סעודה קטנה (סוכה נה:), בגדר 'עשה טוב'.

אבל באמת יש להוסיף, כי ר"ה ויוה"כ היה מקודם הם ה'עשה טוב', וכמו דאי' בראש השנה כתיב 'ועשיתם' (במדבר כט: ב) - נעשה בריה חדשה, ואח"כ מתמעטים הפרי החג. אבל היות באמת יחודא שלים צריך לבער רוח הטומאה מן הארץ. חוץ "מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב" (אסתר ד: יא) בעין טובה, להשיב בנו על שולחנו.

בהפטורה 'ויהי דבר ה' אלי לאמר: הלוך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה: קודש ישראל לה' ראשית תבואתה כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאום ה'" (ירמי' ב: א-ג).

ויש לפרש "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך", 'חסד נעורייך' דהיינו בשעת יציאת מצרים הי' קבלת התורה, שאז הופיע מהר פארן שהלך הקב"ה על כל אומה ולשון ולא רצו לקבל התורה. אבל בני ישראל אמרו 'נעשה ונשמע', ולא עוד אלא שאמרו רצוננו לראות את מלכנו (עי' רש"י שמות יט: ט). וזה בחינת 'חסד' מחמת שהיה אינו מצווה ועושה, ואח"כ היה 'אהבת כלולתיך' דהיינו מתן תורה, זכינו להיות שלוחי דרחמנא, קבלת זכירת מעמד הר סיני יראתו קודמת לחכמתו, ולזכות להיות מצווה ועושה, 'לכתך אחרי במדבר', דהיינו להיות בחינת 'מדבר', דהיינו עשה טוב, קבלת עול התורה.

נזכר בשום שבח, שאומר שהוא מברך לעולם ולעלמי עלמאי, ר"ל בכל העולמות, אף לעוה"ב. לפיכך אמרו ז"ל (שבת קיט): כל העונה אמן היא שמייה וכו' קורעין לו גזר דין של שבעים שנה. כי גזר דין של שבעים שנה הוא כל זמנו של אדם בעולם הזה. ובעוה"ז אין השתנות לו, מפני שנגזר על כל עולמו, שהוא שבעים שנה. לכך בעולם הזה אין בטול לו, כי אם מן העוה"ב העליון, שיש השתנות אל גזירת עולם הזה, כי עוה"ב יותר במעלה מן העוה"ז. וכאשר אמר 'אמן' יהא שמייה רבה מברך לעולם ולעלמי עלמאי, וממנו יכול לבטל הגזירה של ע' שנה.

**ולפיכך** לא מצינו בכל השבחים שמתחיל ביו"ד העתיד לומר 'אמן', יהא שמייה רבה מברך, רק שבח זה, כי יו"ד העתיד מורה על עולם הבא. וכמו שאמרו ז"ל (סנהדרין צא). "אז ישיר משה" (שמות טו: א), 'שר' לא נאמר, אלא "ישיר", מכאן לתחיית המתים מן התורה.

**ויפה** אמרו (תוס' ברכות ג.) שלכך השבח הזה בלשון ארמי, שלא יבינו אותו מלאכי השרת, שאינם מבינים בלשון ארמי, שלא יקטרגו עלינו כשאנו משבחים שבח כזה. ואין ספק שנמצא דבר זה במדרש חכמים. והפירוש הוא, כי אי אפשר למלאכי שרת לשבח שבח זה, שלא יוכל לשבח ולקלס בריאה את בוראה במעלה מה שלא נמצא איתו. ומה שהשי"ת עושה לבריאה, יש לבריאה לקלס את שמו. ולכך ישראל שהם מזומנים ומוכנים לעולם הבא, יכולין לברך כן 'אמן' יהא שמייה רבא מברך לעולם ולעלמי עלמאי, עד עולם העליון, הוא עוה"ב.

**אבל** המלאכים אי אפשר להם שיקנו מעלת עולם הבא, שאין למלאכים קנין מעלה יותר, שהם נשארים כמו שהם נמצאים בפועל,

**ובזה** נבאר "קודש ישראל לה" ראשית תבואתה כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם", כי עיקר וצער הכי גדול בגלותינו, על דרך שאמרו (ברכות ג.) אמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרת לי: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. ואמר לי: חייך וחיי ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך; ולא זו בלבד, אלא בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמייה הגדול מבורך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם.

**ונס"ם** בדברי זקה"ק בספרו נצח ישראל (פרק כ"ב), ונראה מה שאמר שהיה בת קול 'מנהמת כיונה', מפני שהיונה הזכר והנקבה מכירין זה את זה ביותר, אין לזכר כי אם נקבה אחת מיוחדת לו. ומפני כך הזכר מצטער אחר זוגתו, שהיא מיוחדת לו. ולפיכך אמר ששמעתי בת קול שמנהמת כיונה, שהוא מנהם אחר זוגתו עבור שהיא מיוחדת לו, כך השי"ת נוהם אחר ישראל, שהם מיוחדים לו יתברך.

**ואמר** לו אליהו, לא כמו שאתה סובר כי שעה זו בלבד שמעת, ואין זה עיקר כוונתו בעולם הזה, אבל ג' פעמים בכל יום. כי דבר כמו זה, שהוא ביהמ"ק וישראל, הם עיקר כוונתו של השי"ת בעוה"ז. לכך בכל יום אומרת כן ג' פעמים - ערב ובוקר וצהרים, כי משך הזמן הוא ערב ובוקר וצהרים.

**ולא** עוד אלא כשנכנסים לביהמ"ק. פירוש, כי השבח הזה שהוא 'אמן' יהא שמייה רבה' מורה על מעלת ישראל, כי בו נזכר מה שלא

נבדל מן המלאכים. ודבר זה ענין עמוק.

**ולפיכך** אמר (ברכות ג.) 'אשרי המלך שמקלסין אותו כך'. ואמר 'ומה לו לאב שהגלה את בניו משלחן אביהם'. כי אין שבח למעלה מן השבח הזה, שמגיע עד עולם העליון. ואין ראוי לתת שבח זה רק אל ישראל בלבד, מה שהם עומדים ומוכנים לעולם הבא. ומצד הזה לא היה ראוי להם שיהיו נפרדים משלחן אביהם.

**השי"ת** יחזיר עטרה ליושנה ויחיש מהרה פדות נפשנו, "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" (מלאכי ג:כד) ברכות "עד בלי די" (שם י:). - עד שיבלו שפתותיכם מלומר די (שבת לב:), תענית ט.), בביאת משיח צדקנו בב"א.

ואין קונין מדריגה יותר גדולה שכבר התבאר בראיות שכליות מופתיות, שאם אין הפסד - אין הויה, כי השלם לא יתהוה. כלך אצל המלאכים, שאין הפסד, לא שייך במ הויה אחרת. ודבר זה רמזו חכמים במדרש (במד"ר כ' כ') ג"כ; "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א"ל" (במדבר כג:כג), לעתיד לבוא יהיה מחיצתן של ישראל לפנים ממחיצות המלאכים ומלאכי השרת שואלים אותם מה הורה לכם הקב"ה. זהו "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א"ל".

**ולכך** כאשר מזכירין 'לעלם ולעלמי עלמיא' ובזה מדריגת ישראל יותר קרוב אל השי"ת מן המלאכים, ולפיכך יש כאן קנאה. כי השבח הזה אינו ראוי למדריגות המלאכים ומסולק מהם. ולכך י"ל בלשון אשר הוא

## מדאי מקומות

בשו"ת משנה הלכות השייכים ללימוד דף היומי

חלק - סימן

מס' נבא בתרא

לו. אכלה ערלה שביעית וכלאים אינה חזקה ..... ב-נט, ד-רטז, יז-קפג, יט-פא  
והני בי ריש גלותא לא מחזקי בן ולא מחזקינן בהו ..... ג-קנה, יט-קעד  
רשב"ם ד"ה אכלה ערלה ..... ב-נט, ו-רעה, יג-קכח, יט-פא  
תוד"ה הכי ..... יט-פא

# שיעורי הלכה

## יום א' לפ' בשלה תשע"ה לפ"ק

### הלכות שבת או"ח סי' רע"ז

הסעיף כשהנר של שמן קצוב צללת ענמה שאסור לפתחו ולנעלו כדרכו אבל בנחת שרי (ראה להלן).

למה אין איסור לפתוח הדלת משום מיגו דאיתקצאי

ומה שאין איסור לפתוח את הדלת בשבת לאחר שכבה הנר, משום מיגו דאיתקצאי לבין השמשות [מוקצה מחמת איסור כיצוי<sup>א</sup>] איתקצאי לכולא יומא שהרי אסור היה לפתוח הדלת לבין השמשות, כתב הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך ז"ל בשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' י' אות א') בטעם הדבר, שכיון שאפשר היה לפתוח את הדלת בזהירות ובהתחממות באופן המותר, וגם אפשר לכיון שע"י עכו"ם או מן הזד יכולים להעביר את הנר למקום אחר, לכן אין הדלת נחשבת כמי שהיתה אסורה בטלטול בין השמשות ואינו נעשית מוקצה.

אין זה פסיק רישא ממש

ולכן מותר לפתוח הדלת בבין השמשות ולענ"ד נראה דקושיא מעיקרא ליתא, דהנה צביאור הלכה (ד"ה שמא יכבנו)

שלא לגרום כיבוי הנר על ידי פתיחת דלת או חלון

שו"ע ס"א "נר שמונח אחורי הדלת, אסור לפתוח הדלת (כדרכו) שמא יכבנו הרוח, אבל לנעול הדלת כנגדו מותר, והוא הדין בחלון שכנגד הנר שעל השולחן. ואם הוא קצוב זכותל שאחורי הדלת, אסור לפתוח הדלת ולנעלו כדרכו, שמא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו, אלא פותח ונועל בנחת.

נר שמונח כנגד וסמוך לפתח אסור לפתוח הדלת אפילו בנחת

נר שמונח מאחורי הדלת, מדובר כשפותחים הדלת הנר הוא כנגד הפתח, ומבואר בפוסקים שהנר צריך להיות כנגד פתיחת הדלת ממש וגם קרוב אל הדלת, באופן שהיא פסיק רישא שיכבה הנר, ומ"ש השו"ע צמוסגר שאסור לפתוח הדלת כדרכו, כ' המגן אברהם (סק"א) שזה טעות סופר, דאע"פ שפותח בנחת מכל מקום הרוח הבא מבחוץ מנשבת ואסור [כיון שהנר הוא כנגד הפתח, ואם קן מה לי שפותח בנחת או לא מ"מ הרוח נכנס ומכבה], והג"ה זו צריך להיות צסוק

<sup>א</sup> אבל לא משום בסיס לדבר האסור היינו לנר, לפי שהדלת לא נעשית בסיס לנר, לפי שהוא חשובה משמשת לבית, ובטילה אצלו ולא להנר.



נר שקבוע בדלת לפתוח ולנעול  
מצד חשש מכבה ומבעיר

המשך שו"ע ס"א, "ואם הוא [הנר]  
קבוע בדלת עצמו, שפתיחתו ונעילתו  
מקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו, אסור  
לפתחו ולנעלו, הג"ה, וזכר של שעה  
מותר לפתוח ולנעול אף על פי שהוא קבוע  
בדלת".

ובכבר הזכרנו מדברי המגן אברהם [וכן  
הוא דעת הב"ח ואלוהי רבה] שזכר של שמן  
שקבוע בדלת אס פותח ונועל בנחת באופן  
שאינו פסיק רישא מותר, ושיטת הט"ז  
(סק"ז) שזכר הקבוע בדלת עצמה אין  
פתיחת הדלת בנחת מועילה, כיון שבקלות  
יתנדנד קלת ויקרב או ירחק השמן,  
ולהלכה פסק המשנה ברורה (סק"ז)  
כשיטת המג"א ודעימיה.

ט"ז: גם בנר שעה צריך לזוהר

לפתוח ולנעול באופן שלא יכבה לגמרי

ובנר שעה שקבוע בדלת המיר הרמ"א  
לפתוח הדלת ולנעול כדרכו, כיון שלא  
שייך בזה קירוב וריחוק השמן, וממילא  
אין בזה משום מכזה או מצעיר, אולם גם  
בזה עורר הט"ז (סק"ג) שצריך לזוהר  
שלא יפתח וינעל באופן שיכבה הנר  
לגמרי, ובפשטות היינו על ידי חוזק  
הרוח, ועי' צפרי מגדים (מש"ז) בשם  
הרשב"א דהחשש שיכבה לגמרי הוא  
שיפול על הארץ ויכבה לגמרי. ואולם  
בשו"ע הרב (סק"ג) סובר שבכי האי גוונא  
שיפול על ידי כך לארץ אינו כלום דאינו  
מתכוון ואינו פסיק רישא.

דקדק בלשון השו"ע 'שמא יכבנו', כי  
בגמרא אמרינן דהוא פסיק רישא, ולכך  
אסור גם אם אינו מתכוין, וא"כ הרי זה  
ודאי ולא שמא, ותי' ע"פ מה שפי'  
המהרש"א דלא הוי פסיק רישא ממש רק  
קרוצ לפסיק רישא. ועל פי זה מיירי כל דין  
השו"ע באופן שאינו פסיק רישא ודאי  
שיכבה הנר, והרי כיצוי הנר הוא מלאכה  
שאינ נריך לגופה, וגם דבר שאינו מתכוון  
והוא רק איסור דרבנן, וכאן מיירי שאינו  
פסיק רישא ממש, ולכן צבין השמשות  
מותר לפתוח לכתחילה הדלת, דלא גזרו  
רבנן על שבות צבין השמשות, ועל כן גם  
אין בזה משום מיגו דאיתקלא.

מותר לנעול הדלת כנגד הנר

כי אינו גורם הבערתו

ולסגור הדלת או החלון כנגד הנר מותר,  
כיון שנועל הדלת או החלון כדי שלא תצא  
הרוח מצחוץ ותכבה הנר, ואע"פ שבסי'  
רנ"ט נפסק שאסור לסגור דלת התנור כי  
זה גורם להצעיר האש שבתוך התנור,  
תריך המגן אברהם (סק"ג) דכאן אינו  
גורם שתדלוק הנר יותר, אלא שלא יכבה  
על ידי הרוח הצא מצחוץ. ובערוך השולחן  
(ס"ו) הוסיף לזכור דאע"פ שאנו רואים  
בחוש דכשהחלון פתוח בוערים הנרות  
יותר בחוזק על ידי הרוח וכשנועלים אינם  
בוערים כל כך בחוזק, מ"מ אין זה בגדר  
מכזה דכמות האש אחד הוא אלא שעל ידי  
הרוח בוער יותר, ואין זה לא מצעיר ולא  
מכזה.

הלייכטער עומד על השולחן יניב שאין לחשוש דזשעה שיטלטל השולחן יכזו הנרות, צ) בזמן השולחן ערוך היו נרות השמן עשויים צאופן שכשהיה השמן מתקרב לפתילה הייתה דולקת יותר טוב, וכשהיה מתרחק השמן מהפתילה היה האור מתעמעם ונחלש, ולכן אסרו לטלטל הנר כי היה צוה חשש מכזה ומצער, אצל כיום שמדליקים צפתיל קף שאינו מתרחק מהשמן כלל, או צפתילה העומדת צאמנע הנר צתוך זינור צרזל וכדומה, שצוה אפילו אם מתענע הנר לא נגרס צוה הדלקה או כיצוי, הרי זה דומה ממש לנר של שעה.

מנחת שבת: צריך להיזהר שלא לעבור ליד הנרות משום מצעיר השלהבת

במנחת שבת (סי' פ' אות י"ד) כתב שצריך ליזהר שלא לעבור צשצת סמוך לנרות הדולקות וצפרט צמרזעה וצמהירות אפילו כשאין לחשוש לכיצוי הנרות ממש, מכל מקום כיון דדרך השלהבת להצנע ולהתגדל יותר מכמות שהיה מקודם על ידי רוח העובר אללס, ואם כן יש צוה מצעיר והחוש יעיד על זה, עכ"ל.

מכבה ומבעיר בנענוע וטלטול השולחן ולטלטל שולחן ממקום למקום כשיש נרות דולקים עליו, [צאופן שהשולחן אינו צסיס שאין חשש של טלטול מוקעה], הנה צמשנה צרורה (ס"ק י"ז) כתב שאפילו צנר של שמן מותר אם מטלטלו צנחת, ויש מחמירין צוה על פי שיטת הט"ז שהזכרנו, ועוד יש ליזהר שצכל אופן לא יצוה לידי כיצוי הנרות.

ומסופר שצהיות הרה"ק צעל הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע צארך ישראל נסע גם כן לירושלים ושצת אלל הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוצ זי"ע, וכשהזיו השולחן נעו עמו הנרות השמן מעט ורגז על זה הדברי יחזקאל, ועל כן לא צא לשצת הצאה, כי הרי יש צוה חשש מצעיר צהטיית הנר, ואילו הם צצרו ששיך ליזהר שלא ינעו ממקומם, ונענה רבי אלעזר מנדל שיתקן הדבר וצערצ צצת תלה את הנרות, ומאז המנהג צירושלים שנרות השמן תלויים ועומדים<sup>ב</sup>.

והנה צזמנינו יש מקום להקל להצער שולחן ממקום למקום כשהנרות דולקות עליו, מחמת כמה טעמים, א) אם

<sup>ב</sup> ובחצר הקודש בעלזא מסופר, שמלפנים היה נהוג להדליק בבעלזא נרות שבת על שולחן קטן מיוחד, וקראו לשולחן זה 'ר' יחזקאל'עס טיש', ומפני מעשה שהיה, בליל שבת קודש אחת, כשהיה ציבור גדול עד מאוד אצל כ"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, רצו הגבאים לעשות סדר, והוצרכו להזיז ממקומו את השולחן שעליו ערך מהר"ש את שולחנו הטהור ואשר הרבנית הדליקה עליו את נרות השבת, והרה"ק משינאווא זצ"ל שהיה נוכח שם בשעת מעשה, מחה בכל תוקף שאסור להזיז השולחן ממקומו בעוד שהנרות דולקות מחשש כיצוי הנרות, ותוך כדי סמך עצמו הרה"ק משינאווא על השולחן ולא נתן להזיזו ממקומו, כמובן שנעשה קצת רעש במקום, וכשמעו מהר"ש שמשוה מתרחש שאל לציבת השבר, וסיפרו לו את הויכוח, והשיב מיד שהשינאווא'ער רב צודק ואין להזיז השולחן למקומו, ומשבת הבאה והלאה הדליקו את נרות השבת על שולחן מיוחד, וקראו 'ר' יחזקאל'עס טיש', על שמו של הרה"ק משינאווא זצ"ל. (דברי יחזקאל המבורא).

(סי רס"ה סק"ד וסי רע"ו סק"י סקי"א) דמותר לילך עם נר של שעה (בדליכא משום איסור טלטול מוקנה) אף דודאי מתנדנד בזה השלחנת הרבה, וכן מהמבואר בשו"ע (סי' רע"ז ס"ג) דמותר לנער נר של שעה מעל השולחן, ובדאי שבכך אי אפשר שלא יתנדנד השלחנת הרבה. ומבאר שם הסצרא בזה דמה שהשלחנת מתנענע ומתרחב אין זה מצעיר יותר כלל, רק האויר שע"י התניעה מתערב בו על כן נראה יותר גדול, אבל באמת אינו צוער יותר ממקודם.

חוט שני: מותר לעבור לבתחילה ליד הנרות אבל לא לרוץ

ובחוט שני (ח"צ סי' ל"ה אות ז') התיר לעבור סמוך לנרות הדולקות אף באופן שהוא פסיק רישא שתתנענע השלחנת [אבל אינו פסיק רישא שיגדל או יתמעט האש], ואין צריך להזהר בזה אף לכתחילה, ואמנם אין לרוץ או לילך במהרה סמוך לנרות דאז אפשר דהוי פסיק רישא שהאש עצמה תגדל או תתמעט.

ובהשמות מנחה חדשה (לס"ק הנ"ל) מוסיף ששוב מלא בספר אשל אברהם מהגה"ק מצוטטאטש שכתב דבמקום עמידתו בחפלה היה דולק נר שעה קרוב אליו וחשש מלנענע בשעת חפלה עד שכלה דליקת הנר מטעם דעל ידי נענוע הגוף והכל הפה כח אולי יש חשש כיצוי או הצערה ע"כ ונהניתי שת"ל שכוונתי לדעת קדשו בזה.

פוסקים: אין שום איסור בהגדלת השלחנת בקצות השולחן (סי' ק"ו דעה"ש ס"ק י"א) השיג עליו מהדין שמבואר כאן שאסור לפתוח הדלת משום שמא יכבה הנר, ולפי דבריו לא היה צריך להגיע לזה אלא יכלו לאסור משום מצעיר שאפילו רוח כל שהוא שאינו יכול לכבות, מ"מ יכול להגדיל השלחנת כמו שנראה בחוש.

וגם בספר זכרון יוסף (אות קכ"ו) השיג על המנחת שבת שזה גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה, ובפרט בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שרוב העם נעים ונדיים לפני הנרות ומעולם לא נשמע על זה שום חשש, ונסתייע מהמבואר במג"א

## ניצוצי הדף

בבא בתרא י"ח ע"ב

כתבתי בתשובה אחרת. וכנראה דהמל"מ תפס לעיקר דעת הראשונים דניתן להצילו מן העבירה בנפשו ומן העונש ולכן מספקא ליה, דלשיטת התוס' ורמ"ה פשוט דמחללין דמשום הצלה ליכא שום חילוק בין שבת ובין בחול אחר שהתורה התירה להורגו בשביל הצלת הערוה, אין חילוק בין שבת לחול. ודא ודאי צריכא לפנינו מה דתפס המל"מ לפשיטות שיטת רש"י ז"ל, ולא ביאר לן דבהא נחלקו הראשונים ולדעת הרמ"ה מחללין שבת, וצ"ע.

**ותגדל** התימה מה שנראה דהמ"ל יצא בספקתו הנ"ל אליבא דהרמב"ם ז"ל, וכמ"ש בריש דבריו נסתפקתי בהא דכתב רבינו בפ"א מהלכות רוצח וכו' ומשמע דאליבא דהרמב"ם מספקא ליה, וס"ל דלהרמב"ם נמי הא דהתירו להורגו לרודף הוא משום כדי להצילו מן העבירה.

**אבל** המעיין בדברי הרמב"ם (פ"א מהל' רוצח הנ"ל) יראה שם בהדי' דדעתו בטעם הריגת הרודף כהרמ"ה, שכתב אחד הרודף אחר חברו להרגו או רודף אחר נערה מאורסה לאונסה, שנאמר "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה", והרי הוא אומר "צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה" - הא יש לה מושיע מושיעה בכל דבר שיכול להושיע, ואפי' בהריגת הרודף, ע"כ.

**ומפורש** דהריגת הרודף הוא להושיע להנערה המאורסה ולהצילה ממנו. וא"כ האיך מזכי המל"מ שטרא אליבא דתרווייהו שתפס פירש"י לעיקר, ומסתפק לפי פירושו

**אמר רבינא**, קא סברי רבנן: על המזיק להרחיק את עצמו. מכלל דר' יוסי סבר: על הניזק להרחיק את עצמו,

**ביאר המחלו' אם על המזיק להרחיק א"ע או על הניזק להרחיק את עצמו**

**בהקדם** שכתב כ"ק אבי אדמו"ר זצוק"ל בשו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' ש') בעיקר טעם הריגת הרודף מחלוקת הראשונים הוא דרש"י (סנהדרין ע"ג) פ"י ואלו הן שמצילין אותן בנפשו, שמצילין אותן מן העבירה, משמע דמפרש מצילין על הרודף קאי, וכמ"ש המל"מ. ועיין רש"י (שם עב: ד"ה קמ"ל) ובתוס' שם. ובר"ן (סנהדרין הנ"ל) כ' 'מצילין אותן בנפשו של רודפין', אלא דקשה קצת מאי דאמרינן במחלל את השבת ובעובד ע"ז שאין מצילין אותן בנפשו, והכא לא שייך למימר להציל הנרדף. ולפיכך צריך לומר שמצילים הרודפים שלא לעשות עבירה בנפשותם, כלומר שלא יעשו אותה העבירה ע"ש, וזה ג"כ כמל"מ.

**אבל** ביד רמ"ה שם כ' יש לפרש ואלו שמצילין אותן מיד ורודפיהן וכו' מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו של רודף, אף רוצח ניתן להציל את הנרצח בנפשו של רוצח. ד"א מה נערה המאורסה ניתן להציל את הרודף מן העבירה בנפשו, ולא מילתא הוא, דהא להציל גרסינן בכלהו נוסחי, ע"כ.

**מבואר** דדבר זה מחלוקת הראשונים הוא, ועיין שו"ת נוב"י (ת' חר"מ סי' ס' בהג"ה מבן המחבר ז"ל) שהאריך בשני טעמים הללו והחילוק ביניהם לדינא, וגם אני בענייני

כשאנו רוצים להציל אנחנו מבקשים להציל הנרדף. משא"כ לטעם רש"י ועוד שהעיקר להציל הרודף מן העבירה, הכ"נ הניזק צריך להציל המזיק מעבירת ההיזק.

לשיטת הרמב"ם כהרמ"ה בטעם הצלה וצ"ע. עכ"פ לפי זה י"ל דלהטעם היד רמ"ה בודאי על המזיק להרחיק את עצמו, כי אפי'

ההמשך מדף הבא - מערכת המשנה

**ומסיים** רבינו התשו', וא"כ נידון דיין שאין זה צורך המועד כלל, וגם אינו צורך רבים כעת ורק שלאחר יו"ט המורה היא שחייבת לסדר לעצמה השיעורים כדי להרצות אותם בפני הבנות ויכולה לסדר לאחר היו"ט שיש זמן לזה, אלא שאז יהיה לה עסקים אחרים ותהי' טרודה בצרכי הבית שלה או דברים אחרים ורצונה להקל על עצמה ומכוונת לעשות השיעורים בחוה"מ, אין בזה היתר, ואפילו אילו הי' מצוה גמורה הלימוד עם הבנות והיתה לומדת עם הבנות בחנם, אבל עכשיו שהיא מקבלת שכר כ"ש הוא שאין מקום להיתר, שהוא כמו שאר פועל שמתקן לעצמו המלאכה בחוה"מ שלא יצטרך לעבוד לאחר המועד.

**והנראה** דהמורה המלמדת תורה עם התלמידות, לא מיבעיא אם היא מלמדת אותן בשכר, א"כ הרי היא כשאר פועל שעושה בשכר שאסור לכוון מלאכתו בחוה"מ. ואפילו נימא שעושה מצוה בלימודה עם אחרות, מ"מ כיון דאין המצוה לצורך שעה בחוה"מ אלא לאחר המועד, אסור לעשותה בחוה"מ, דהרי אפילו צרכי רבים שמוותר לעשותן במועד, כדתנן ריש מס' מו"ק דמתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת המקוואות ועושיין כל צרכי רבים בחוה"מ, מ"מ דוקא כשהם צריכים לגוף האדם, ודבעינן במועד עצמו - מותר לעשותן מעשה אומן (עי' טוא"ח סי' תקמ"ד), אבל מה שאין צריך לצורך המועד - אסור.

## מערכת המשנה

ליקוטים קצרים מתוך שו"ת משנה הלכות ושאר ספרי רבינו הקדוש ז"ע  
נערך ע"י הרב מרדכי צבי גינזבורג | אין ללמוד מכאן הלכה למעשה

### במסגרת דף היומי

### בבא בתרא כ"א ע"א

בחוה"מ יש לה זמן, אי מותרת לסדר לעצמה ולכתוב שיעורים שתצטרך להרצות בפני התלמידות לאחר החג, אי יש בזה משום מבזה המועדות ח"ו.

**והגר"י** רוטה שליט"א גאב"ד קארלסבורג יצא בכחה דהיתרא, ופסק דכיון שכתביה זאת היא לדבר מצוה ללמד בנות ישראל כדת מה לעשות, והרי כתבו הפוסקים טעם שהנשים מברכות ברכת התורה הגם שפטורים מלימוד התורה, כמבואר (קידושין דף ל"ד, רמב"ם פ"א מהל' ת"ת, טוש"ע יו"ד סי' רמ"ה), מ"מ מחוייבין הן בדינים לדעת כדת לעשות. וא"כ הכא נמי כיון דמצוה היא ללמד בנות ישראל כדי שידעו דינים שלהן, א"כ מותרת המורה לכתוב השיעורים כדי להרצות אותן אחר המועד.

**ורבינו** (שו"ת משנה הלכות חט"ו סי' קע"ח) בתשובה להג' הנ"ל כתב דודאי נשים חייבות ללמוד דינים, ברם על מי חל החיוב ללמודם לא מצינו שיש שום חיוב על שום אדם. ובקרא כתיב "ולמדתם אותם את בניכם", ודרשו 'בניכם' ולא 'בנותיכם'. ובסוגיין מבואר, ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שתיקן שיהא מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדיני ומדינה ובכל עיר ועיר, אבל לבנות לא מצינו בשום מקום חיוב על מי ללמד.

ההמשך בדף הקודם

**מתני' חנות שבחצר** - יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין וכו' ואינו יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות. גמ'. מאי שנא רישא ומ"ש סיפא? וכו' סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן, ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך וכו' שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר וכו'. ופירש"י, מאי שנא רישא - דקתני יכול לומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין, וסיפא קתני אינו יכול לומר לו איני יכול לישן מקול התינוקות.

**ברמב"ם** (הל' ת"ת פ"ב ה"ז) כתב, אחד מבני מבוי שביקש להעשות מלמד אפילו אחד מבני החצר אין יכולין שכניו למחות בידו וכו' שנאמר 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר'. הנה נשאל לרבינו דמסוגיין משמע דהטעם דאין השכנים יכולין למחות הוא מתקנת ר' יהושע בן גמלא, ומהרמב"ם רואים דלמד זאת מקרא ד'חפץ למען צדקו'. והשיב רבינו (שו"ת ח"א סי' תי"א) דהרמב"ם לא פליג על תקנת ר' יהושע בן גמלא, אלא מפרש דתקנת ר' יהושע בן גמלא היתה לפי ש"ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר'.

**והנה** חקרו גדולי האחרונים בדין מורה לבנות ישראל באחד מבתי ספר, והיות כי

# הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי אורי פייבל מדובענקא זי"ע

בעל אור החכמה

כ"ב תמוז תקס"ו

רבינו אורי פייבל נולד בעיר לאשצוב (Łaszczów, Poland) אשר בארץ רוסיא, לאביו רבי אהרן זצ"ל.

## בצל הבעש"ט זי"ע

רבינו היה מבני היכלו של מרן אור שבעת הימים רבינו ישראל בעל שם טוב זי"ע, וזכה לדלות מבארו הטהור עוד קודם התגלותו. ח"י פעמים מביא דברי אלקים חיים ממה ששמע מרבו הקדוש. גם דבק בתלמידיו אחריו, וביחוד בהרה"ק רבי קהת הכהן מוואריש (Varyazh, Ukraine) זי"ע, שהיה מאנשי סודו של הבעש"ט, גם מביא מדבריו הקדושים של המגיד הגדול ממעזריש זי"ע, ושאר תלמידי בעש"ט.

ונביא כאן דבר נפלא ששמע רבינו מרבו הקודש הבעש"ט, וז"ל: "וזו ענין ששמעתי מהרב הבעש"ט נב"מ, שאירע לו באיזה זמן, שהיה עומד ומתפלל עם חבריו שלו באהבה גדולה ורבה. הנה חבריו הם לא יכלו להאריך, וכשסיימו התפלה היו ממתניים עליו בתפלת י"ח, ולא היה אפשר להמתין עליו, עד שכל אחד פונה לדרונו, ואחר שעשו כל אחד הצטרות שלו, חזרו ונתקבצו אליו. אמר להם הבעש"ט, שגרמתם פירוד גודל בזה שאתם עזבוני.

ונתן להם משל הידוע, הטבעיות של עופות שבכל חורף פורחים למדינות החמים וכו', וכשבא עת של עופות במדינות החמים, לפעמים היו רואים בני אדם של המדינה הנ"ל שישב עוף אחד על אילן גדול, ועוף הזה היה מפואר מאד בכל מיני גוונים, אז היו בני אדם שהיו רואים זאת היו מודיעים למלך המדינה, שיש עוף בכמה גוונים יושב על אילן גדול.

וכששמע המלך היה חושק לחטוף לעוף הזה חי, ונתן עצה שיתקבצו כמה אלפים גוים ויתקרבו אצל אילן ויעמוד זה על זה גבוה מעל גבוה וגביהם, עד שעליון יוכל לפשוט ידו וליקח את העוף מן האילן חי, ולהביאו אל המלך. וכן עשו, ועמדו זה על זה עד עליון הקרוב לעוף. וכשהיו עומדים זה על זה, אזי אותם הגוים שעמדו למטה היו מתנועעים הנה והנה, ולא היו מקשרים את עצמם עם הגוים שעומדים למעלה מהם, וע"י התנועות של גוים שלמטה כולם נפלו, ועי"ז העוף שעמד על אילן פרח. והיה כל עובדא של הגוים לשמה ולתוהו. ובאמת כוננת המלך היה, שיהא כולם בהתקשרות אחד, רק המה ביקשו חשבונות רבים, והיו מתנועעים הנה והנה, על כן כולם נפלו, ועי"ז פרח העוף מאילן, עד כאן הוא המשל.

ומזה המשל אנו לומדים התיקון של 'ואהבת לרעך כמוך', שאם היה אהבה להגוים שעמדו למטה, היה טוב, ועל ידי תנועות הנה והנה, אזי כל העומדים למעלה מהם יפלו. ואם היה

בהם אהבה היו מתקשרים ולא היו נופלים, רק שלא היה בגוים שהיו עומדים למטה שום אהבה איש לרעהו, והיו פירודים בהם, על כן היו מתנועעים כל אחד הנה והנה, עי"ז נפל כל העומדים למעלה מהם גם כן.

וכן אמר הבעש"ט להם: "על ידי שאתם הייתם עמי בתפלה מחוברים היה טוב. רק אחר כך שעזבתם אותי, שכל אחד הולך להצטרפות, נראה שאתם גם כן אינכם אוהבים זה את זה, ועי"ז נפרדו כל אחד לבחינתו, ועל ידי זה נפל הכל, ומה שרצייתי להשיג פרח ממני".

והוסיף רבינו: "ביאור הדבר יותר, מאחר שע"י תורה ברא כל העולמות, והכל בשביל ישראל, ועל כן כל אחד מישראל יש לו שורש באות אחד מתורה. וכמו שכל עולמות שנבראו על ידי התורה הם עומדים זה למעלה מזה לפי השתלשלות התורה בפרד"ס, כן ישראל יש להם כל אחד שורש באות אחד מתורה. על כן צריכים ישראל לקשר זה בזה, גם זה למעלה מזה מחמת אהבה רבה, כמו התורה שהיא אחת כן יהיה הם מקושרים כאחד. ועל ידי דביקות והתקשרות זה, יכולים להביא השגת השפע על ידי מי שקרוב להשיג יותר חסד עליון. ואתם כשתלכו כל אחד להצטרפותו, זה הוכחה שאין לכם אהבה ביניכם, ומכל שכן שאין לכם אהבה למי שלמעלה מכם. על כן עיקר התיקון הוא אהבה איש לחבירו, ולקשר שלמטה למי שלמעלה כדי להשיג חסד עליון, ועי"ז עולם חסד יבנה בפרטיות ובכללות, ועל ידי זה מתקן הכל".

### מרבין תורה לעדרים

רבינו נשא אשה מהעיר קריסנאפאלי (Chervonohrad, Ukraine), שמה ישב רוב ימיו ושנותיו, ולא מש מתוך אהלה של תורה בנגלה ובנסתר, והיה ירא ה' מאהבה, ורוב חכמתו ולימודו היה בחכמת הקבלה. בקריסנאפאלי הרבין תורה לכל דורש ומבקש את ה', והאיר עיני ישראל בתורתו ובקדושתו.

בימים ההם חיבר רבינו את מרבית ספריו הקדושים, פירושים וביאורים בתורת הנסתר וחכמת אלקות על כל פסוק ופסוק שבתורה לערך ט"ו פירושים, ועל חמש מגילות, ועל תיקוני זוהר, ואידרות, ועל ספרא דצניעותא, ועל ספר היצירה. אבל לדאבון כל לב בעת הבערה ללהב יצאה, ונשרפו כל הכתבי יד בעוה"ר, וחבל על דאבדין.

ברבות השנים נתקבל רבינו לק"ק טאלטשין (Tul'chyn, Ukraine), ממנה האיר באור תורתו, והשפיע ברום קדושתו על כל הגלילות, ומן הבאר ההוא ישקו העדרים.

בסוף ימיו העתיק רבינו את מקום מגוריו בעיר דובענקא (Dubienka, Poland) אשר במדינת פולין, הסמוכה לעיר לובלין (Lublin, Poland), ועל שמה נקרא רבי פייבל דובענקער, ויש כינוהו בשם רבי פייבל מקריסנאפאלי. עיר דובענקא היתה ארץ מגוריהם של רבים מחסידי לובלין, ואף רבינו שכבר היה אז זקן בא בימים, קיבל מרות מהרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, עד כדי כך עד ששיניו נשרו מפחד הרבי הקדוש מלובלין. בדובענקא דר רבינו עד אחרית ימיו, כשהוא מתעלה ומתקדש בקדושה של מעלה.



## סיפורים נפלאים

פעם אחת התעצמו יחדיו רבינו עם הרבי ר' אלימלך מליזענסק (Leżajsk, Poland) זי"ע ואחיו הרבי ר' זושא זי"ע, ופעלו בכל כוחם לבטל גזירה רעה אשר ריחפה על ראשם של יהודי פולין. לאחר מכן הודיעו להם מן השמים כי מאחר שהכניסו עצמם לבטל גזירה זו, משום כך נגזר עליהם לקבל על עצמם לערוך עינוי גלות. ואכן הרבי ר' אלימלך ואחיו הרבי ר' זושא קבלוהו על עצמם וערכו גלות יחדיו כידוע. אולם רבינו שכבר היה אז בזקנה מופלגת, אמר: "אני כבר זקן וחלוש", ולפיכך שלח את בנו הרה"ק רבי משה שיערוך גלות במקומו.

ויהי כי יצא רבי משה לדרוכו, נתן לו רבינו עגלה עם סוסים לרכוב עמהם, ואמר לו שיסע להעיר זענטא (Csonkamindszent, Hungary) ויתישב שם. ומאחר שישנם באונגארן כמה עיירות בשמות דומות, על כן מסר לו סימן שכוונתו לאותה העיר ששם יעמדו הסוסים מלכת. ולגירסא אחרת אמר לו, שהסוסים יפלו וימותו. ואכן כך הוה, רבי משה ערך גלות במקומו, וכאשר הגיע לזענטא עצרו הסוסים. ויהי כי כן התיישב הרה"ק רבי משה בזענטא, שם הניח את אבן הפינה לתורה ויראה טהורה עפ"י דרכי החסידות.

יש המוסיפים פרטים שונים, שמתחילה ציוה עליו אביו בסתם שיסע עד לעיר זענטא. רבי משה עשה כמצות אביו ויצא לדרך הארוכה והמפרכת, עד שאכן מצא עיר שנקראה 'סענטאש' (Szentes, Hungary) ורצה להתיישב בה. אך בהיכנסו לאותה עיר, כשעמד על כך שאין בה ישוב יהודי כלל, התעצב אל לבו והדבר כאב לו מאוד. הוא חזר על עקבותיו וערך שוב את הדרך הארוכה והמפרכת אל פולין הרחוקה. כששב לבית אביו, סיפר רבי משה לאביו כי כבר היה במקום אשר אמר לו, וראה מקרוב את מצב היהדות שם, וברור אצלו שלא תהיה מציאות לגדל שם דורות יראים ושלמים בדרך התורה. כאן הסביר רבינו לבנו כי הוא טעה ולא הגיע אל המקום הנכון, כי הוא שלח אותו אל עיר בשם 'סענטא' אולם הוא נסע ל'סענטאש'. רבי משה חשש שלא יצטרך להיות שוב נע ונד כדי לחפש את העיר, על כן אמר לו אביו שייצא לדרוכו אל העיר 'סענטא', וסימן זה יהא בידי, שבאותה עיר בה יעמדו הסוסים וימותו פתאום, יידע שהגיע אל העיר 'סענטא'. כך הוה, רבי משה יצא שוב לדרוכו, הסוסים עמדו בעיר סענטא, שם אכן מצא ישוב יהודי והתיישב שם.

כך סיפר הרה"ח רבי משה סופר זצ"ל מנכדי רבינו, אשר שמע מאת דודתו הרבנית מרת טשארנא ע"ה, אשת הגאון בעל מעשי למלך זצ"ל אבד"ק ווייטצען (Vác, Hungary), שהיתה בתו של הרה"צ רבי שרגא פייבל קליין זצ"ל מזענטא, נכד רבינו, כי פעם אחת כאשר נכנסה אל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא (Belz, Ukraine) זי"ע, קם הרה"ק מכסאו לכבודה, בהיותה נכדת רבינו. שאל אותה הרה"ק מבעלזא: "דובענקא איז דאך אין פולין, וויאזוי איז אייער משפחה אנגעקומען אויף אונגארן" [הלוא דובענקא היא בפולין, וא"כ האיך הגיעה משפחתכם לאונגארן?] והשיבה לו, כי מקובל אצל המשפחה עובדא הנ"ל, אשר בסיבתה הגיע זקנה הרה"ק רבי משה להתגורר בזענטא.

עוד מגדולת רבינו סיפר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע: פעם אחת היו אנשי בליעל מהמתנגדים שהקיפו את ביתו בחבלים על מנת להצית אש ולשרוף אותו בתוך הבית ח"ו. היה שם איש אחד שהבחין בכך, והלך להודיע לרבינו והצילו לחיים. אמר לו רבינו 'ער זאל

זיך אויסבעטיגן, שבשכר פעולתו יכול לבקש עבורו מה שירצה. וביקש הלה עשירות, ונתן לו רבינו עשירות לדורי דורות. הפטיר הרה"ק מבעלזא שהוא מכיר את נכדיו של איש זה, והם עשירים גדולים עד היום הזה.

בספרו מביא רבינו סיפור נפלא מהאר"י הקדוש: "כמו ששמעתי מאריז"ל, לפעמים היה מזדמן מלחמה בצפת, ואריז"ל היה מניח תפילין, ויצא לבד לקראת מלחמה, אזי נעשה יתפרדו כל פועלי און, אנשי מלחמה בעצמם איש בחבירו יגישו והמיתו את עצמן, וכל זה מאחר שתיקן על ידי מצות תפילין אחדות למעלה". (פ' שופטים ד"ה והיה כקרבכם)

### פטירתו

ביום כ"ב תמוז שנת תקס"ו (1806 למס') עלתה נשמתו הקדושה הטהורה לגזי מרומים, ומנוחת כבודו בעיר דובענקא.

### הערכת רבוה"ק מבעלזא זי"ע לרבינו

נכד רבינו רבי שרגא פייביל הכהן קאהן ז"ל, כששמע שהציון והאהל של רבינו צריכים תיקון, וגם איוותה נפשו להשתטח על ציון רבינו, אולם מחמת ריחוק המקום וסכנת הדרכים מפני הקאזאקים (Cossacks) לא רצה לצאת לדרך הארוכה עד שיקבל הבטחה וברכה מצדיקי הדור, בגין כך התעכב הדבר כמה שנים. כאשר היה אצל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע וגילה לפניו רצונו, נתפעל הרה"ק מזה מאוד, והאציל עליו מברכתו שיצליח בדרכו, ואף עודדו וזירזו לכך. גם העניק לו מטבע הגונה להשתתף בתיקון הציון הקדוש, וצוה לו שכאשר יגיע שמה, יתן מזונות וי"ש בשמו לעילוי נשמתו של רבי פייבל מדובענקא.

סיפר נכד רבינו הגה"צ רבי אפרים פישל קליין זצ"ל גאב"ד וואשרהעלי (Târgu Mureș, România) בעל מנחת אפרים, מה שאירע עמו בבחרותו, כאשר נסע פעם להסתופף אצל הרה"ק מהרי"ד זי"ע בבעלזא על חג השבועות, יחד עם דודו ורבו ולימים חותנו הגה"ק בעל מנחת משיב מוואשרהעלי. בעת ההפסקה כאשר יצא הרה"ק מביהמ"ד לחדרו קודם האקדמות, ניגש אליו מאן דהו והתחיל משוחח עמו על אודות זקינו הקדוש בעל אור החכמה, ובין השיחים היה להם ויכוח על מקום קבורתו של רבינו. הלה סבר שמנוחת כבודו בקריסנאפאלי, ואילו הוא טען לעומתו שמנוחת כבודו בדובענקא.

לפתע נכנס הרה"ק לביהמ"ד, ופסקה שיחתם, ובעברו סמוך אליהם, הרגיש ברוח הקודש את דבר שיחתם, ופנה אל היהודי השני, ואמר לו בהראותו על רבי אפרים פישל: "ער וויסט, ער איז אן אייניקל".

בעת ששהה הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע במדינת אונגארן בעיר ראצפערט (Újfehértó, Hungary), אירע פעם אחת שהיה שם ילד כבן י"ב שנים מנכדי רבינו, שנסע עם אביו לראצפערט להסתופף בצל הצדיק. אחר התפלה לא הלך הילד לאכסניא, אלא נשאר שם בביהמ"ד כדי שבעת עריכת השולחן יהיה לו מקום סמוך ונראה להרה"ק. אבל לדאבונו בעת ההחסידים חזרו לביהמ"ד, דחפו חסיד אחד משם, והתחיל הילד לבכות, ולא היו יכולים להרגיעו, ובעת

שהגיע הרה"ק לביהמ"ד לערוך שולחנו הטהור, שאל מי הוא זה הנער הבוכה כל כך. אמרו לו שהוא בנו של רבי יושע, הכוונה על הר"ר יושע כ"ץ ז"ל, חתנו של הגה"צ רבי מרדכי זצ"ל דומ"ץ האלמין (Halmeu, România) בעהמ"ח שערי פרנסה טובה. בשמעו זאת אמרו: "דרך ארץ פאר רבי פייבל דובענקא'ס אן אייניקל", וצוה לסדר לו מקום, ושם ישב כל זמן עריכת השולחן.

גם בנו הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע כיבד את נכדי רבינו. כאשר היה בא לפניו אחד מנכדי רבינו, קירב אותו בסבר פנים יפות וביותרת הכבוד. כאשר חילק שיריים אצל שלחנו הטהור, והגיע התור לאחד מנכדי רבינו, אמר בלשון קדשו: "שיריים פאר א דובענקער אייניקל".

### ספריו

רבינו השאיר אחריו ברכה את ספרו הקדוש אור החכמה, אשר כתבם בכתב יד קדשו, תוכו רצוף אהבה רשפי אש שלהבת י"ה, דברי אלקים חיים אשר יסודתם בהררי קודש, בנויים ומיוסדים על אדני קודש דברי מרן הקדוש האריז"ל, ומרן הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הק' זי"ע. אמרותיו אמרות טהורות מזוקקות שבעתים, וכמים עמוקים בלב ים, כן דרכו עמוק עמוק מי ימצאנו, הולכים שלובים יחדיו בדרך הקבלה והחסידות בביאורים נפלאים בכמה ענינים. והרבה מדבריו טובים על הפסוק (תהלים קד:כד) "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וגו'". הספר הק' זכה להסכמות הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, הרה"ק מאפטא (Opatów, Poland) זי"ע ושאר קדושי ארץ.

מקובל שספרו הק' הוא סגולה נפלאה ושמירה מעולה. הרה"ג רבי שמחה בונם דוד סופר זצ"ל כתב במהדורת שנת תש"ל: "כי הספר הקדוש בפני עצמו הוא סגולה ואבן טובה להחזיקו בבית, וכפי המסורה לנו בדוק ומנוסה על כל צרה שלא תבוא, בפרט בעת שהאשה יושבת על המשבר, כי גדול וקדוש היה רבינו המחבר זצ"ל, ומפורסם היה בדורו לצדיק הדור". ובספר 'שלחן מלכים' על קצשו"ע (סי' ה' סע' ז) כתב, וז"ל: "כבר נתפשט המנהג להניח ספר מכורך במפה תחת ראש האשה שאחזזה צירי לידה, ונוהגין להניח ספר הק' נועם אלימלך וספר הק' אור החכמה".

### אמרות טהורות

רבינו הדריך את שומעי לקחו לתורה ועבודה, ונביא כאן קצת מדבריו הקדושים: "נחזור לענינו, שצריך אדם להאמין שמלא כל הארץ כבודו, שכל מיני ארציות, אי אפשר להם מציאות אם לא שהתפשטות מדותיו ע"י מלכות שמתפשט בכל דבר ודבר, אפילו בדברים הנמוכים "ומלכותו בכל משלה" (תהלים קג:ט), אפילו בדברים השפלים שהוא בעולם עשיה ששם יש יצה"ר מלכותו בכל משלה. וזו הוא כלל גדול שצריך להאמין, שקב"ה מלא כל הארץ כבודו. וצריך אדם ע"י האמונה זאת, לקשר תחילה בחי החיים, שהוא מתפשט החיות בכל דבר ודבר, כמד"א (נחמי' ט:ו) "ואתה מחיה את כולם". ועל כן צריך לקשר בשורש של כל דבר ודבר, כדי להעלות הכל אפילו מבחינת ארציות למעלה לשורשם.

נמצא שזו הבחינה שיהיה מאמין שהבורא מלא כל הארץ כבודו, הוא סולם לעלות ולירד,

שהוא כמו כלל 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט:יח), רצונו לומר, אע"פ שרעך היא מדריגתו במדריגה שפלה, תאהב אותו לעזור אותו בכל מה דאפשר, כי ידוע מאחר שישראל הם עם אחד, שאלקותו ית' מאחד אותם שיהא עם אחד כמו שהוא אחד. על כן כשיש לאדם אחד מעלה, יש לחבירו מעט מעלה גם כן, מאחר שהם עם אחד. וכשח"ו שיש לישראל אחד חסרון, יגיע גם כן לחבירו חסרון, וכל זה מאחר שאלקותו ית' מאחד אותם. ועל כן כשיש לאדם אחד מעלה, מאחר שיש לו דביקות באחדותו, יש גם כן לחבירו דביקות ויש לו גם כן מעלה, וכן להיפך חס ושלום. על כן צריך אדם לאהוב להבורא הכל ולדבק בו, כדי להעלות התפשטות מלכותו יתברך בכל דבר ודבר לשורשו, כמו שאתה בן אדם, כשיש לך ח"ו ירידה, קב"ה עמך בירידה זו, כמד"א (תהלים צא:טו) "עמו אנכי בצרה", כן צריך אתה להדבק בהתפשטות גדולתו ומלכותו שבתחתונים להדבק בו יתברך, כדי להעלות להתפשטות זה לשרשו".

וכה דיבר רבינו על ענין שמירת הלשון, וז"ל: עוד נוכל לומר, "עולם חסד יבנה" (תהלים פט:ג), הן עולם הגדול והן עולם הקטן. ועל כן צריך אדם לעשות חסד ולהטיב לזולתו. ועיקר הטוב הוא כמו דכתיב (שם לג:ו) "בדבר י"י שמים נעשו", ר"ל, ידוע שדיבור הוא צמצום המחשבה, מאחר שבמחשבה ראה הבורא שעדיין לא יוכל עולם להשיגו, על כן צמצם עצמו דרך משל לדיבור, וע"י דיבור נברא הכל, ודיבור זה נתן הקב"ה לעמו ישראל. כל זה מאחר שישראל עלה במחשבה (זוה"ק ח"א כד.), אם כן כל הבריאה הכל בשביל ישראל, ועי"ז הוצרך לצמצם הדיבור. ועל כן הדיבור זה ניתן בפה ישראל, על כן אין לישראל כח אלא בפה (מדרש שוח"ט כב:ז). אע"פ שאומות יש להם דיבור, יש לומר שדיבור זה הוא גדולה מישראל, כמד"א (תהלים קטו:ה) "פה להם ולא ידברו", רק מה שיש להם דיבור שהוא דיבור שלנו, שנפל דיבור שלנו בתוכם.

נמצא הדיבור שנתן קב"ה לנו, הוא הדיבור שבו שמים נעשו. על כן צריכים אנו שלא להיות כפוי טובה, שלא לפתוח פינו רק מה ששייך לעבודת הבורא, מאחר שדיבור שלנו נתן לנו בתורת נדבה, כמו שברא הבורא הכל את העולמות בדיבור הכל בתורת נדבה, כן נתן לנו הדיבור בתורת נדבה, כמד"א (קייטק) "נדבות פי רצה נא י"י".

(פ' מצורע ד"ה עוד נוכל לומר)

רבינו מרבה בספרו לדבר על עניני אמונה. במקום אחד כתב: "ואת כל היקום אשר ברגליהם" (דברים יא:ו) - זו ממון (פסחים ק"ט). וכמו הרגלים כל הילוכם הוא בפירוד, משא"כ כשהם דבוקים יחד אין יוכל לפעול הליכה. ועל כן בתפילת שמונה עשרה, צריך להיות רגל ישרה שיהא שנים כמו רגל אחד (ברכות י:), להראות שאין לנו יכולת לעשות ברגלים שום עובדא. וכן הממון שתלויים ברגלים, הכל תלוי ביכלתו ית'.

(פ' ויחי ד"ה מטרף בני עליית)

## צאצאיו

ואלה תולדותיו הידועים לנו: בנו הרה"צ רבי מנחם מענדל זצ"ל, סידר והכין לדפוס את ספרו הקדוש של אביו. בנו הרה"צ רבי פינחס זצ"ל.

בנו הרה"ק רבי משה זצ"ל מזענטא, נהג עצמו בפרישות יתירה, ובין שאר הנהגותיו הקפיד שלא לאכול מאכלים שנעשו שלא בטהרה. פעם אחת בתחילת מגוריו בעיר זענטא, הביאו לפניו לאכול תבשיל, ויהי כאשר רק הניחוהו על השולחן בסמוך לו, אמר תיכף שיסלקוהו משם, מאחר שמרגיש שתבשיל זה נתבשל שלא בטהרה, ויהי לפלא.

בית החיים הישן שבזענטא היה סמוך לנהר טיסא שנמצא סביב העיר. בשנת תר"ה (1845 למס') עלה הנהר טיסא על גדותיו ושטף את בית החיים. כשנתייבשה האדמה תיקנו את מקום הבית החיים, וע"פ הוראת הרבנים נפסק כי יש להעביר את המתים לקבורה בחלקו העליון של בית החיים, שם יגביהו את הקרקע בעפר ואבנים, ובמקום הישן ינהגו בהלכות קדושת בית החיים. עבודה מאומצת הושקעה להרים את גובה שטחו העליון של בית החיים, בהמשך נחפרו קברים לכל מרחב המקום, ואנשי ה'חברא קדישא' פינו באימה ויראה את הקברים לשטח החדש למעלה. מסופר, שבעת שה'חברא קדישא' העבירו את קברו של רבי משה, או אז ראו כי עצמות משה שלמים המה, ויהי לפלא.

בתו של רבינו היתה אשת הרה"צ רבי יעקב זצ"ל מפיאסק (Piaski, Poland) הסמוכה לעיר לובלין.

פעם נסע רבי יעקב יחד עם אביו לנעשכיז (Volya-Kovel's'ka, Ukraine) אצל הרה"ק רבי מרדכי זי"ע. כאשר נכנסו אל הקודש פנימה, ראו שם את המגיד הקדוש מסטעפין (Stępin, Poland) זי"ע עומד ומדבר עם הרה"ק מנעשכיז. כשיצא המגיד, נתן להם הרה"ק מנעשכיז שלום. כשיצאו מחדרו של הרה"ק, אמר אביו של רבי יעקב לבנו: "לך וחפש את המגיד מסטעפין". רבי יעקב הלל וחיפשו בכל העיר אך לא מצאו. הוא שאל לכל עובר ושב, אולי ראו את המגיד מסטעפין, אך כולם ענו לו כי לא ראוהו ולא היה פה כלל. הוא חזר לאביו, וסיפר לו זאת. אז אמר לו אביו: "בני, לחנם טרחת וחפשת, כי באמת לא היה פה המגיד מסטעפין. אולם כשהצדיק הוא בבחינת מלכות, אז אליהו מתלבש עצמו בלבוש צדיק הדור, ובא לדבר עמו ברזין דאורייתא. הרבי מנעשכיז הוא בבחינת מלכות, והמגיד הקדוש מסטעפין הוא צדיק הדור האמתי, ע"כ בא אליהו אל הרבי מנעשכיז בלבוש הצדיק מסטעפין".

אהבה עזה שררה בין רבי יעקב להרה"ק רבי נחמיה מבעחיווע (Bychawa, Poland) זי"ע בן היהודי הקדוש מפרשיסחא (Przysucha, Poland) זי"ע. מסופר: פעם אחת בערב שבת שלח הרה"ק מבעחיווע את נכדו רבי דוב משה עם מתנה, כלי מלא דגים מבושלים לכבוד ש"ק וצלוחית יין לקידוש אל רבי יעקב מפיאסק. המרחק מבעחיווע לפיאסק הוא שלוש פרסאות. כשנסע רבי דוב משה מבעחיווע לדרכו, היתה השעה מאוחרת, כבר כשלוש שעות לפני השקיעה. ויען כי ידע ר' דוב משה כי אי אפשר בדרך הטבע ליסע לפיאסק ולבוא בחזרה טרם התחיל קדושת שבת, ע"כ חפץ ללכת מביתו לקחת אתו בגדי שבת, כי אמר בוודאי אהיה מוכרח לשוב שבת קדש בפיאסק. אך הרה"ק מבעחיווע אמר: "אל יעלה על דעתך כי תהיה בשבת קודש בפיאסק, כי פה תשוב ופה תהיה על שבת קודש, כי נצרך אתה לי לשמשני בשבת על שלחני".

רבי דוב משה נסע לדרכו, ובבואו לפיאסק היתה השעה מאוחרת מאד. ורבי יעקב היה כבר

לבוש בגדי שבת ומוכן לקבל פני שבת מלכתא. כשמסר את המתנה לרבי יעקב, שאל אותו רבי דוב משה בעצמו מה לעשות, האם יסתכן לנסוע בחזרה בשעה מאוחרת כזו, או ישאר בשבת בפיאסקו. אך רבי יעקב אמר לו: "אם הרבי ר' נחמ"לע אמר לך כי תהיה בשבת בבעחיווע, אם כן אל תירא מאומה, סע לדרכך ותהיה בטוח כי לא תבוא חלילה לידי חילול שבת". רבי דוב משה שמע בקולו ונסע לדרכו, ובא לבעחיווע עוד טרם הדלקת נרות של שבת. כששאלה את רבי דוב משה מה ראה בדרכו חזרה, ענה, שלא ראה מאומה, כי תיכף בצאתו מן העיר נפלה עליו תרדימה, וכאשר הקיץ היה כבר בבעחיווע.  
(מעשה נחמיה אות ל"ד)

### זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

**מקורות:** אור החכמה יצא לאור ע"י מכון בני משה, גדולים מעשי יחיאל. התודה והברכה לנכד רבינו הרה"ח רבי יחזקאל בנדיקט שליט"א, שהיה לי לעזר רב בעריכת מאמר זה. זכות זקנו יגן עליו ועל משפחתו להתברך בכל מיילי דמיטב בגשמיות וברוחניות אמן.



מצבת הרה"ק רבי אורי פייבל ז"ע בעיר דובענקא

# מגיד משנה לנוער

## פְּרִשְׁת פְּנַחֶס

חֲבִיבוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲצִל יוֹסֵף וּבְנוֹת צִלְפַּחַד

"וּתְקַרְבְּנָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן חֲפֵר בֶּן גִּלְעָד וְגו' לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף" (כז:א). זָאגְט רַש"י, פֿאַרְוואַס שְׂטִיט בֶּן יוֹסֵף, צו זאָגען יוֹסֵף האָט לִיב געהאַט אַרץ יִשְׂרָאֵל, אַזוֹיווי עס שְׂטִיט (בְּרַאשִׁית נ:כה) אַז יוֹסֵף האָט געבעטען מען זאל אִיהֶם אַרױפֿטראַגען קיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַזױ אויף זײַנע טעכטער האַבען לִיב געהאַט אַרץ יִשְׂרָאֵל, אַזוֹיווי עס שְׂטִיט 'תָּנוּ לָנוּ אַחֲזָה'.

קְשִׁית הַחֵתֶם סוֹפֵר

פֿרעגט דער חֵתֶם סוֹפֵר (ד"ה בְּנוֹת צִלְפַּחַד שְׁנִי) פֿון וואו ווײַסט מען אַז זײ האַבען לִיב געהאַט אַרץ יִשְׂרָאֵל, אָפֿשֵׁר האַבען זײ נאַר געוואַלט האַבען אַ יְרוּשָׁה, און אויב עס וואַלט געווען אין אַן אַנדערע לאַנד וואַלטען זײ געוואַלט דאַרטען באַקומען אַ חֵלֶק.

מַחְלֻקַת הָרֵאשׁוּנִים אַם יֵשׁ קְדָשָׁה לְעֵבֶר הֵיָרְדוֹן

קוֹדֶם וועט מען מַקְדִּים זײַן אַ קְשִׁיָּא, מען האָט דאָךְ שׁוין געטײלט סִיחון מיט עוֹג וואַס געהערט צו עֵבֶר הֵיָרְדוֹן פֿאַר צוויי שְׁבֵטִים, רֵאוּבֵן גַּד, און אַ האַלב פֿון שְׁבֵט מְנַשֶּׁה. פֿאַרְוואַס האַבען זײ נישט געבעטען דעמאלס ווען אַ האַלב פֿון זײַער שְׁבֵט האָט באַקומען אַ חֵלֶק פֿון עֵבֶר הֵיָרְדוֹן. נאַר אײַן קְשִׁיָּא פֿאַרענטפֿערט די צווייטע, און עס ווענדט זיך אין די מַחְלֻקַת הָרֵאשׁוּנִים אויב עֵבֶר הֵיָרְדוֹן האָט אַ דין פֿון אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

עֵבֶר הֵיָרְדוֹן אֵינוֹ מִסְגָּל פֿאַרְץ יִשְׂרָאֵל

דער תְּשִׁבָּץ שְׂרִיבֵט (סי ר') אַז אַפִּילוֹ לויט דער וואַס האַלט עֵבֶר הֵיָרְדוֹן אַיז בְּכֻלָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פֿאַר אַלעס, אָבער עס האָט זיכער נישט די סגולה פֿון אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְמַשָּׁל אויב אײַנער האָט נישט געהאַט קיין קינדער צעהן יאַר, אָדער צו באַגראַבען ווערען דאַרט. (ראַה) מַגִּיד מְשֻׁנָּה פ' וַיִּשְׁלַח ד"ה וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים).

בְּנוֹת צִלְפַּחַד רָצוּ דוֹקָא חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

קען מען זאָגען, פֿאַרדעם דעם האַבען די בְּנוֹת צִלְפַּחַד נישט געבעטען אַ חֵלֶק אין עֵבֶר הֵיָרְדוֹן, ווייל זײ האַבען דוֹקָא געוואַלט יִשְׁעֵנען אַ חֵלֶק אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַיז גוט פֿאַרענטפֿערט פֿון וואו מען זעהט אַז זײ האַבען לִיב געהאַט אַרץ יִשְׂרָאֵל.

רֵא" מִיוֹסֵף שְׁחַבְּבוּ הָאֶרֶץ

נאַר אָפֿשֵׁר אַיז עֵבֶר הֵיָרְדוֹן אויף בְּכֻלָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אויף דעם בְּרַעַנְגַּט רַש"י אַז יוֹסֵף האָט

אויף ליב געהאט אַרץ ישׂראל, ווייל ער האט געוואלט מען זאל איהם ארויף ברענגען מיין אַרץ ישׂראל. אָבער די סגולה פון צו באַגראַבען אין אַרץ ישׂראל, איז זיכער נאר אין אַרץ ישׂראל אליין און נישט אין עבר הַיַרְדֵּן, מוז זיין אז זיי האָבען מִחֵב געווען אַרץ ישׂראל אַזוי ווי יֹסֵף, און דוֹקא אַרץ ישׂראל און נישט עבר הַיַרְדֵּן. מיט דעם פאַרשטייט פאַרוואס זיי האָבען נישט געבעטען אַ חֵלֶק פֿריער ווען אַ טייל פון שְׂבֵט מְנַשֶׁה האָבען באַקומען אַ גְּחֵלָה.

(שְׁנַת תַּשְׁנ"ז)



## יאַרצייטען פון צַדִּיקִים

כ"ב תמוז תקס"ו

הַרְה"ק רַבֵּי אורי פֿייבל מְדוּבַעֲנָקָא זי"ע  
בעל אור החכמה

רבי אורי פֿייבל פון דובענקא וואס האט מחבר געווען דעם הייליגען ספר 'אור החכמה', איז געבוירען אין די שטאט לאַשאַצוב אין רוסלאַנד, צו זיין טאטע רבי אהרן זצ"ל.

ער איז געווען פון די תלמידים פון הייליגען רבינו ישׂראל בעל שם טוב זי"ע, און ער האט זוכה געווען צו זיין ביי איהם נאך פאר די התגלות פון בעל שם טוב. אַכטצען מאל ברענגט ער פון וואס ער האט געהערט פון זיין הייליגען רבי. אויף איז ער געווען אַ תלמיד פון הַרְה"ק רַבֵּי קָהֵת הַכֹּהֵן מוֹאֲרֵיש זי"ע, וואס איז געווען פון די אַנְשֵׁי סוּדוּ פון בעש"ט. אויף ברענגט ער אין ספר וואס ער האט געהערט פון דעם גרויסען מגיד פון מעזריטש זי"ע, און פון אַנדערע תלמידי בעש"ט.

\*\*\*

עס איז געווען אין די צייטן פון הַרְה"ק רַבֵּי ר' אַלְמֶלֶךְ זי"ע און רבי ר' זושא זי"ע, וואס עס איז געווען עפעס אַ גזירה מן השמים רח"ל. דער אור החכמה צוזאמען מיט די הייליגע ברידער האָבן זיך צוזאמען גענומען, און זיי האָבן פאַראַרבעט מעשים מביטל צו זיין די גזירה. דאס איז אָבער געווען זייער אַן איינגעשטעלטע זאך וואס זיי האָבן געטוהן, פאַרדעם האט מען געהייסן פון הימעל פאר די צדיקים אז זיי זאלן מקבל זיין אויף זיך צו גיין גלות לייזן. דער רבי ר' אַלְמֶלֶךְ און זיין ברידער דער רבי ר' זושא האָבן טאַקע מקבל געווען אויף זיך צו גיין אין גלות.

אָבער דער אור החכמה וועלכער איז שוין דאן געווען אויף די עלטערע יאָרן, און ער האט נישט געקענט גיין גלות לייזן, האט ער גערופן זיין זוהן רבי משה, און ער האט איהם



געהייסן גיין אַנשטאט איהם. האט ער איהם געהייסן פֿאַרען קיין 'סענטא'. רבי משה האט זיך אַרויסגעלאָזט אויף אַ לאנגע שווערע וועג, ביז ער האט ענדליך געטראָפֿן אַ שטאט 'סענטאש', און ער האט זיך דאַרט געוואַלט באַזעצן. אָבער קומענדיג אַרײַן אין שטאט, און זעהנדיג אז עס איז דאַרט בכלל נישט דא קיין אידישער ישוב, איז ער געוואָרן זייער צובראַכן, און ער האט זיך אויסגעדרײט און צוריק אַהײמגעפֿאַרן דעם שווערן וועג קיין דובֿענקא אין פּוילן.

ווען ער איז אַנגעקומען, האט ער געזאָגט פֿאַרן טאטע, אז ער דאַרט געווען, אָבער ער האט געזעהן דעם מצב, און עס איז ביי איהם קלאַר אז עס איז נישטא קיין שום אויסזיכטן ער זאל דאַרט קענען אויפשטעלן ערליכע יודישע דורות, דעריבער איז ער צוריק געקומען. האט דער אור החכמה איהם אויפגעקלערט, אז ער האט געמאַכט אַ טעות, ווייל ער האט איהם געשיקט קיין 'סענטא', און ער איז געגאַנגען קיין 'סענטאש'. ער האט אָבער שוין נישט געהאט קיין חשק זיך ווידער אַרויסלאָזן וואַנדערן און גיין זוכן די שטאט. האט איהם דער אור החכמה געזאָגט, ער זאל גיין קיין סענטא, און ער וועט האָבן אַ סימן אז אין די שטאט וואו זײַנע פֿערד וועלן זיך פֿלוצלונג אַפֿשטעלן און שטאַרבען, וועט ער וויסען אז ער איז אין 'זענטא'.

רבי משה האט זיך ווידער אַרויסגעלאָזט אויפֿן וועג. און די פֿערד האָבן זיך באַמט אַפֿגעשטעלט אין זענטא, דאַרט האט ער טאַקע געטראָפֿן אַן אידישער ישוב, און ער האט זיך דאַרט באַזעצט און אויפגעשטעלט זיין משפּחה, פון וועלכע עס האָבן זיך געצויגן מערערע שײַגע גרויסע משפּחות, אין זענטא און אין די אומגעגענט, און ער האט אַנגעהויבן מפיץ צו זיין דעם אור החסידות אין די שטאט.

\* \* \*

דער בעלזער רב הרה"ק מהר"ד זי"ע האט פֿאַרצײלט: איינמאל זענען געווען שלעכטע מענטשן וואס זענען געווען מתנגדים צו רבי פייבל, זיי האבן אַרום גענומען זיין שטוב מיט שטריק כדי עס אַנצוצינדען, און פֿאַרברענען זיין גאַנצע שטוב.

אין שטאט איז געווען אַ איד, וואס האט דאס באַמערקט, ער איז שנעל געגאַנגען מודיע זיין צום אור החכמה, כדי צו ראַטעווען זיין לעבען. האט רבי פייבל איהם געזאָגט 'ער זאל זיך אויסבעטן' - אַלס באלוינונג קען ער בעטען וואס ער וויל. דער איד האט געבעטן עשירות, האט איהם רבי פייבל צוגעזאָגט עשירות פֿאַר אַלע דורות. דער בעלזער רב האט אויסגעפֿירט, אז ער קען די אײַניקלעך פון דעם איד, און זיי זענען גרויסע עשירים ביז היינט.

**זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן**

## מזלָא טבאָ וגדיאָ יאָי

להרה"צ ר' יהושע וויינבערג שליט"א  
ר"י בית אברהם סלונים  
והרה"צ ר' אברהם מרדכי אלטר שליט"א  
לרגל הכנסת הילד יעקב מאיר נ"י לבריתו של א"א

לידידינו הר"ר יצחק אייזיק קעססלער שליט"א  
והר"ר יוסף שלמה זיידמאן שליט"א  
לרגל הולדת נכדתו-בתו בשעטו"מ

לידידינו הר"ר אברהם זכריש שליט"א  
והר"ר דוד שפירא שליט"א  
לרגל הכנסת נכדו-בנו אשר זעליג שפירא נ"ו  
לעול המצוות בשעטו"מ

KOHL ENGVAR  
HARONIE ZICHONIK AROGAMM  
L&M, P.O. Box 1288  
ARONIK, New York 12884



קהל אומנאר  
ויכל זכרון קודשים  
והיחד על קול מה ארניק רחוק מולד  
בשמינת ביל ארניק מיליט

ברוך הבא בשם ה'

שמחים אנו להודיע  
לקהל אנשי שלומינו שיחיו אשר

# כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יחזור אי"ה מארה"ק  
ביום ה' פרשת פינחס

מעמד קבלת פנים  
ושיעור חומש רש"י

תקיים ליל שישי פרשת פינחס  
תפילת מנחה בשעה 8:45 ואח"כ המעמד

התפילות ועריכת השולחנות משבת זו יתקיימו כרגיל

הנהלת הקהילה

KHAL UNGVAR  
HEICHAL ZACHRON KEDOSHIM  
5396 16th Avenue  
BROOKLYN, NEW YORK 11204



קהל אונגוואר  
חיכל זכרון קדושים  
מיוסד על ידי בן אומרי הע"ק זצ"ל  
בניסוחת ב"ק אומרי סליטא

ברוך שבהר בהם ובמשנתם

ישמח לב מבקשי השם

באנו בזה לבשר צדק בקהל רב

שבעוהשי"ת שוב ימשך

# שיעור פרקי אבות

בדברי חזוק ואמונה ועניני עבודת השם

ע"י

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק אחה"צ שעה אחת לפני מנחה

בהיכל בית מדרשנו

הנבאים